

BELEGGINGEN

tegen de voordeligste voorwaarden
op NAAM of aan TOONDER

HYPOTHEKEN VERZEKERINGEN

bij de N.V.

Centrale Hypotheek- & Verzekeringskas

onderneming beheerst door K.B. 42 van 15 december 1934

GULDENVLIESLAAN, 83, BRUSSEL

Voorzitter-afgev. Beheerder

E. F. BRIEVEN

o/voorzitter

Adiel DEBEUCKELAERE

Mededelingenblad van het

V.V.A.

(Voorheen A.V.O.H.V.)

Inhoud

Voorspoedwens aan de Republiek Zuid-Afrika

De omschakeling van «koloniale verhouding»
naar «technische bijstand aan de hulpver-
zoekende landen». Het biezonder geval van
de landbouwkundig ingenieur

Prof. Ir. L. O. J. de Wilde

Memorandum van het Aktiekomitee Brussel
Taalgrens naar aanleiding van de regerings-
verklaring

Voor een actief lokalisatiegebied — Standpunt
van de Economische Raad voor West-Vlaan-
deren

De Vlaamse Aktiekomitees

Mededelingen

Personalia

6° Jaargang

April-Mei 1961

Nrs 4-5

**ZUIGELINGEN-EN DIETVOEDING
VAN EIGEN BODEM
HOOGSTE KWALITEIT**

gracilac

volle gezuurde melk
voor zuigelingen

premalac

half-afgeroomde
gezuurde melk
voor zuigelingen

Diédex

voedingsuiker

annalac

zoutloze half-vette melk

desal

zoutloze melk voor
toekomstige moeders

plenolac

volle melk

**DIADAL N.V. NOSTA
OPWIJK**

MEEST MODERNE EN WETENSCHAPPELIJKE DIETVOEDING

J. Piest

MEDEDELINGENBLAD

VAN HET

VERBOND DER VLAAMSE ACADEMICI

REDAKTIESEKRETARIS : M. Reynders, Vlamingenstraat, 130, Leuven (Tel. 016.238.97)
BEHEER : Sekr. v/h V.V.A., E. Jacquainlaan, 126, Brussel (Tel. 02-18.68.20 ; P.R. 42.92.38)

**Adres van het V.V.A.
aan de heer Charles R. Swart,
President van de Republiek Zuid-Afrika,
ter gelegenheid der proklamatie van de
Republiek Zuid-Afrika op 31 mei 1961**

Wij die in « de laghe landen », waaruit Uw voorouders stamden, in een soortgelijke strijd als de Uwe staan,

wij die Uw ongelijke maar onvergelykelijke worsteling gedurende zoveel decennia hebben gevolgd,

wij bewonderen Uw taaheid, Uw doorzicht, Uw liefde voor land en volk en taal,

en wensen van harte dat Uw jonge Republiek onder Gods Zegen moge bloeien in lengte van dagen en uitgroeien tot een grote macht !

namens het Verbond der Vlaamse Academici,
Dr. med. K. H. Goddeeris, voorzitter

Brussel, 31 mei 1961.

*Bovenvermeld adres werd toevertrouwd aan de heer Albertus B.S. Burger,
Ambassadeur van de Republiek Zuid-Afrika te Brussel.*

De omschakeling van « koloniale verhouding » naar « technische bijstand aan de hulpverzoekende landen ».
Het biezonder geval van de landbouwkundig ingenieur ⁽¹⁾.

Zoals West-Europa in vroegere eeuwen de ineenstorting heeft gekend van een Romeinse heerschappij en beschaving overspoeld door de Germaanse z.g. barbaren die zij tot dan toe hadden gekoloniseerd, zo beleven wij thans de ineenstorting van de West-Europese heerschappij en beschaving in Afrika en haar overspoelig door de z.g. achterlijke negervolken die aan haar in koloniale ondergeschiktheid waren onderworpen.

Het is een tragische belevenis voor West-Europa en voor Afrika. Maar zoals indertijd het beste deel van de Romeinse beschaving terug aan de oppervlakte kwam en zich op gelukkige wijze integreerde in het beste wat de Germaanse beschaving ging opbouwen, zo zal ook nu weerom het beste deel der West-Europese beschaving niet verloren gaan maar zich vermengen met wat een Afrikaanse beschaving zal verwezenlijken.

Wij zullen ons hier liefst niet begeven aan een overzicht van de omstandigheden en invloeden die een door de Europese moederlanden geplande ontwikkeling zoniet uit haar baan brachten, dan toch aan katastrofaal geachte overhaasting hebben onderworpen. Wij zullen er ons toe beperken de toestand en de toekomst in het oog te kijken, en realistisch te zoeken naar de middelen en methoden die dienen aangewend te worden om een gelukkige omschakeling te verwezenlijken van een definitief verleden koloniale verhouding naar een nieuwe verhouding van wederkerige bijstand die voordelig weze voor beide partijen in eerbied voor beider rechtmatig eergevoel.

Wij bedoelen hier dus :

— een bijstand die niet moet en liefst niet mag beperkt blijven tot Kongo en tot Afrika, maar die zich moet uitstrekken tot al de minderontwikkelde jonge landen.

— een bijstand die zich zo weinig mogelijk moet voordoen als weldadigheid, omdat weldadigheid aan gevoeld wordt als vernedering en verdacht wordt van achterbakse geïnteresseerdheid ; maar zo veel mogelijk als investering van techniek en kapitalen die verleend worden zonder economische of politieke voorrechten, doelmatig ingeschakeld in een harmonisch ontwikkelingsplan, onderworpen aan het economisch-politiek gezag van de hulpverzoekende landen, maar toch ook voordelig voor diegenen die hem verlenen.

— een bijstand die er in de eerste plaats moet op gericht zijn de inheemse bevolkingen te beveiligen tegen de honger, maar tzt om spoedig een economische infrastructuur uit te bouwen of aan te leggen en aldus uiteindelijk die bijstand overbodig te maken.

— een bijstand die voor al de jonge tropische landen met hun 80 tot 90 % landbouwende bevolkingen vooral dient verleend te worden op het vlak van de landbouwtechniek en de landbouwindustrialisatie.

— een bijstand die dus in de eerste plaats beroep moet doen op de landbouwkundig ingenieur.

(1) Lezing gehouden door prof. ir. L.O.J. de Wilde op 25 maart 1961, op de Studiedag van het Verbond der Ingenieurs van de Rijkslandbouwhogeschool.

I. — Wat is « Technische Bijstand » ?

a) *Bepaling*

De « Technische Bijstand » is een nieuwe fase in de ontwikkeling van de verhoudingen tussen de West-Europese landen enerzijds en de Overzeese landen anderzijds.

Twee andere fasen zijn voorafgegaan :

— de eerste, een periode van zakelijke exploitatie, door Europese moederlanden van Overzeese landen en volken die door overeenkomst of door list of door geweld werden onderworpen. Dit was de periode van het z.g. « Koloniaal Pakt » die een aanvang kon nemen ingevolge de grote ontdekkingsreizen der 15e en 16e en 17e eeuw en geduurd heeft tot aan de jongste eeuwende ;

— de tweede, een periode van doelbewuste beschavingsaktie gepaard met paternalistische staatsvorming en gesteund op zakelijke exploitatie die een aanvang nam op de Konferentie van Berlijn in 1885 met de toekenning van een Vrijstaat Kongo aan Koning Leopold II. Deze tweede periode heeft zich ontwikkeld, ingevolge de twee wereldoorlogen en dank zij de internationale overeenkomsten i.z. mandaat van 1919 en i.z. voogdij van 1947, van een belangenvoorrang van de Moederlanden naar een belangenvoorrang van de Koloniën ; zij is bezig een einde te nemen met de onafhankelijkheidsvererving van de voormalige Koloniën.

De fase van de « Technische Bijstand » laat zich kenmerken door de verplaatsing van het gezag en het initiatief, die ontnomen worden aan de Moederlanden om voortaan in handen te berusten van de jonge en z.g. minderontwikkelde Staten.

Hoeveel beter de Moederlanden ook menen te weten met welke middelen en in welke richting en tempo deze jonge Staten verder dienen te ontwikkelen, de machthebbers van deze houden er een andere optiek en een jeugdige overmoed op na die alle initiatief voor zichzelf opeisen, en zij zoeken hun denkbeelden te verwezenlijken door hun gewezen voogden onder chantage te zetten en de westelijke en oostelijke wereld tegen elkaar uit te spelen.

Maar hoe ondankbaar en lichtzinnig en gevaarlijk wij deze houding ook kunnen aanvoelen, toch moeten wij objektief en realistisch genoeg zijn om te beseffen dat zij past in het eeuwige immanente ; en dat zij tenslotte de baan breder maakt naar meer gelijkheid in de opgang van het mensdom en daaruitvolgend naar meer vrede onder schoner mensen.

Zomin als voorheen de beschavingsaktie en de paternalistische staatsvorming hadden mogelijk geweest zonder de economische grondvesten van een zakelijke exploitatie, evenmin kan de technische bijstand dezelfde grondvesten ontberen. De van overheidswege verleende bijstand mag alléén beogen de jonge vooruitstrevende landen te helpen om zo spoedig mogelijk gelijkwaardige partners te vormen in het wereldeconomisch gebeuren, en is dus van natuur tijdelijk ; de privé-bedrijfelijke bijstand daarentegen is permanente integratie ten opbouw van nationale economieën in internationale zakelijke wisselwerking.

De bijstand die tot hertoe verleend werd ging, de zuiver filantropische hulp ter zijde gelaten, in hoofdzaak naar het vlak van de nationale infrastructuur (vervoer, elektriciteit- en watervoorziening, hygiëne) en, met ontwikkeling van z.g. « economische straalpunten », naar dat van de grootindustrialisatie (mijnbedrijf, grootlandbouwbedrijf, stedenbouw) ; en al te weinig naar de dynamisatie van de bevolkingslandbouw. Immers, zo zie ik het althans, is enerzijds die verwachte straalkracht in feite een zuigkracht gebleken die de mensen uit

de bevolkingslandbouw weghaalt en al 's lands middelen opeist om een steeds waterhoofdiger uitgroei bij te houden en te stimuleren ; en anderzijds heeft de verbeterde hygiëne in de minderontwikkelde landen een al maar groter onevenwicht op gang gebracht tussen een snel stijgende bevolkingsaanwas en een traag ontwikkelende voedselproductie, zodat wij ons bijna schuldig moeten voelen aan een dreigende ondergang van deze bevolkingen en ons in elk geval verplicht moeten achten dit ontstane onevenwicht prioritair en met alle middelen te keren. Vandaar de voorname en prioritaire taak van de landbouwkundig ingenieur in de technische bijstand, om te voorkomen dat de bevolking van de jonge en onvoldoende ontwikkelde landen zou verhongeren en teniet gaan.

b) De vormen van Technische Bijstand

Zoals de « Koloniale Verhouding » nationaal was en hetzij multilateraal (koloniale rijken van Nederland, Engeland, enz...) hetzij bilateraal (Kolonie van Belgisch-Kongo), zo ook kan de « Technische Bijstand » nationaal multilateraal zijn of nationaal bilateraal. Hij kan echter ook internationaal multilateraal zijn ; en wordt het onweerstaanbaar meer en meer omdat deze vorm van bijstand geen nationale vernedering kan insluiten van de hulpverzoekenden, noch politieke of economische voorwaarden opleggen. En hij kan eveneens privé-bilateraal en privé-multilateraal zijn.

— hij is nationaal bilateraal of nationaal multilateraal als de bijstand rechtstreeks verleend wordt door een bepaald land aan één of aan verschillende hulpverzoekende landen :

— bv. I.C.A. = International Cooperation Administration ;

A.A.I. = African American Institute ;

D.L.F. = Development Loan Fund

alle drie parastatale diensten van het Amerikaans Ministerie van Buitenlandse Zaken, waarvan de basis gelegd werd in de « Mutual Security Act » (M.S.A.) in 1954.

— hij is internationaal multilateraal als de bijstand verleend wordt aan verschillende landen langs internationale organisaties om, die

ofwel afhangen van de wereldomvattende UNO en haar koördinerend « Technical Assistance Board (T.A.B.), zoals daar zijn :

— de F.A.O. : Food and Agricultural Organisation

— de I.L.O. : International Labour Organisation

— de T.A.A. : Technical Assistance Administration

— de W.H.O. : World Health Organisation

— de UNESCO : United Nation's Educat. Scient. and Cult. Organisation.

— de I.B.R.D. : Intern. Bank for Reconstruction and Development

— de I.M.F. : International Monetary Fund

— enz... (er zijn er 15).

ofwel afhangen van minder algemene instellingen zoals bv.

— het F.E.D.O.M. of Fonds voor de Ontwikkeling van de Overzeese Landen en Gebieden van de E.E.G. (1)

(1) Europese Economische Gemeenschap (België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, West-Duitsland, Italië).

— de F.A.M.A. = Fondation d'Aide Mutuelle en Afrique, opgericht in de schoot van de C.C.T.A. (2)

— hij kan ook privé-bilateraal of privé-multilateraal zijn, daar waar de bijstand verstrekt wordt

door privé-bedrijven (Firestone, Unilever, U.M.H.K...),

door privé-stichtingen (Rockefeller, Carnegie, Columbia-University, Ford),

door privé-instellingen (bv. de Kerken, dr. Schweizer, dr. Hemelryckx, Folle-reau, Oost-Priesterhulp, Bouworde),

door privé-adviesbureau's of z.g. ontwikkelingsmaatschappijen (Nedeca, Socinco, Europrede, Aesed, Agrer, Tekhne).

De noden van de hulpverzoekende landen liggen vooral op sociaal-economisch vlak ; zij zijn zeer verscheiden en oneindig groot ; zij kunnen tegemoet getreden worden met overeenkomsten van economische bevoorrechtiging, met kredieten onder de vorm van schenkingen en leningen en investeringen, met studiebeurzen, en met speciaal daartoe gevormde technici. Dat alles past voortaan in het raam van wat algemeen nog en gemakkelijkshalve genoemd wordt « de technische bijstand ».

Om binnen de perken te blijven van de tijd die ons werd toegemeten en van het onderwerp dat ons werd opgelegd, zullen wij hier alleen spreken over het deskundig personeel en meer in het bijzonder dan over het aandeel van de landbouwkundig ingenieur in de Organisatie van de Technische Bijstand.

II. — Het deskundig personeel voor de technische bijstand

Zomin als over voldoende eigen geldkapitalen, beschikken de jonge onafhankelijke landen over voldoende eigen technici om hun landseconomie op gang te houden en te ontwikkelen. En al moeten wij toegeven dat de onafhankelijkheidsverwerving een integrale afrikanisatie dient mede te brengen van de voorheen Europese kaders der overheidsdiensten en een gedeeltelijke afrikanisatie behoort op te leggen van de voorheen geheel Europese kaders van de privé-ondernemingen en gemengde bedrijven, toch moeten wij vaststellen dat zulks niet onmiddellijk integraal kan geschieden zonder de gehele sociaal-economische structuur met ineenstorting te bedreigen. Vandaar de noodzaak van een technische bijstand onder overheidsgezag of overheidstoezicht van het hulpverzoekend land en in wederzijds vertrouwen met het hulpverlenend land of met internationale organisaties.

De Belgische wet van 22-6-60 heeft een « Hulpfonds voor Kongo » opgericht en begiftigd met een krediet van 2.700.000.000 F. om, volgens een nieuwe formule van Technische Bijstand, de onafgewerkte opbouw van de jonge staat, onder het gezag van dezes bewindvoerders, verder af te werken. Ingevolge de gebeurtenissen van juli 1960 en hun nasleep, werd dit opzet echter totaal omvergehaald : de banden met België werden verbroken, alle voorkeur werd ons ontnomen, en door de UNO wordt ons zelfs het recht betwist om bilateraal mede te werken aan elke technische hulp.

Wij kunnen echter, meen ik, gerust verwachten dat de Belgisch-Kongolese betrekkingen eensdaags zullen genormaliseerd worden en dat zulks de tijdelijk verloren voorrang zal herstellen ; en het blijkt een elke dag duidelijker feit dat Kongo nog vele jaren lang hoge nood zal hebben aan franssprekende

(2) C.C.T.A. = Commission de la Coopération Technique en Afrique au sud du Sahara (België, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Portugal, Zuid-Afrika, Federatie van Centraal Afrika, Ghana, Liberia).

technici, vertrouwd met de negermentaliteit, die alléén België in voldoende aantal kan beschikbaar stellen.

*
**

De technici die nodig zijn en gevraagd worden door de hulpverzoekende landen moeten onderverdeeld worden in 3 soorten :

1. *De uitvoerende agenten*, die een gewone betrekking bekleden die ook door een inlander zou kunnen bekleed worden. Dit zijn :

— in de eerste plaats, de buitenlandse personeelsleden van de aan buitenlanders toebehorende privé-bedrijven en van de gemengde bedrijven (directeuren, ingenieurs, geneesheren, enz...)

— in de tweede plaats, de buitenlandse personeelsleden van de buitenlandse ofwel binnenlandse instellingen van menslievende aard (geneeskunde, verplegers, missionarissen, sociale monitoren).

— in de derde plaats, de buitenlandse personeelsleden die door zeer gespecialiseerde overheidsdiensten aangeworven worden (onderwijzend personeel).

2. *De technische assistenten*, die als specialisten in eender welke technische of wetenschappelijke discipline aangeworven worden om enerzijds de overgenomen overheidsdiensten op gang te houden tot dat inlandse technici deze taken verzekeren, en anderzijds om nieuwe detailprogramma's op te bouwen en in uitvoering te stellen.

De opdracht van deze technische assistenten omvat telkens de opvoedende taak t.o.v. inlandse adjunkten of stagiairs om deze zo spoedig mogelijk bekwaam te maken om in hun plaats te treden ; en om zelf te kunnen vrijkomen om elders weer een gelijkaardige opdracht te gaan opnemen.

3. *De deskundigen*. Dit zijn hooggespecialiseerde en van erkend gezag genietende personen — universiteitsprofessoren, hoge ambtenaren, grootbedrijfsleiders — die door de jonge regeringen uitgenodigd worden om advies te geven i.z. het vastleggen van een sociaal-ekonomische politiek of in het oplossen van netelige problemen van nationaal belang.

De aanwervingsduur van elk dezer soorten technici is uiteraard verschillend :

— voor de uitvoerende agenten, van onbepaalde duur.

— voor de technische assistenten, een reeks los van elkaar staande contracten van 1 of 2 of 3 of 4 of 5 jaren.

— voor de deskundigen, van enkele weken tot enkele maanden.

De aanwerving van technisch bijstandspersoneel kan geschieden langs verschillende wegen :

— ten eerste zijn daar de internationale instellingen die rechtstreeks kandidaten oproepen, testen, aanwerven.

— ten tweede, de nationale regeringen die personeel beschikbaar stellen dat zij zelf daartoe hebben aangeworven ; hetzij door afname van hun eigen bestuurskaders, hetzij na speciale oproep, hetzij uit de schoot van een daartoe opgerichte en in stand gehouden instelling.

— ten derde, de gespecialiseerde instellingen, parastataal of privé, die er een vaste kern specialisten op na houden ten behoeve van de door hen opgerichte of gepatroneerde organisaties.

— ten vierde, de gewone privé-ondernemingen die op de vrije markt de technici aanwerven naar gelang zij die nodig hebben voor hun bedrijfsleiding.

— ten vijfde, de privé-wervingsbureau's (die echter om allerlei redenen moeten verhinderd worden).

De aanwerving kan echter ook andersom geschieden door eigen aanwervingscentra die de hulpverzoekende landen oprichten in of neven hun gezantschappen in de hulpverlenende landen.

Op 30 juni 1960 beschikte België, op eerste zicht althans, over een totaal van 20.000 overheidstechnici allerhande voor de nieuwe formule van technische bijstand aan de hulpverzoekende landen. Op de dag van vandaag, na alles wat zich intussen heeft voorgedaan, en ingevolge de wetten op de integratie (deze van 21-3-60 voor het overheidspersoneel en deze van 27-6-60 voor het personeel der parastatale instellingen), moet dit geval herleid worden tot circa 5.000 man.

Op enkele honderden na die in dienst van Kongo of Ruanda-Urundi bleven, en op enkele andere honderden na die reeds een vaste betrekking konden vinden in het moederland, wachten deze technici op een nuttige inzet van hun deskundigheid.

Het ware onverantwoord vanwege België dat zeer belangrijk wetenschappelijk, technisch, sociaal, en ekonomisch potentieel niet aan te wenden, na uitzeying van de onaanpasbaren, tot voordeel van zich zelf en van de menigvuldige hulpverzoekende landen. En dit om verschillende redenen :

— het goed recht op bijstand van de gedekoloniseerde jonge landen vanwege de rijkere en verderontwikkelde landen, om met dezès hulp zeer snel een nationale en een derde-blok-internationale politieke en ekonomische macht op te bouwen die aan de bestaande of dreigende onevenwichten in de wereld kan verhelpen ;

— de speciale geschiktheid van deze technici : niet alléén zijn zij bekend en vertrouwd met de tropen en met de primitieve volken en hun levensbeschouwing, maar daarenboven bezitten zij een dynamisme en werkkraft en verantwoordelijkheidszin die aanmerkelijk hoger liggen dan het gemiddelde van wat men in België zelf gewoon is aan te treffen ; en hun menselijke genegenheid voor die primitieve volken wordt, wat men er op grond van uitzonderingen en opgeschroefde inbeelding ook moge van gezegd hebben, niet belemmerd door een inderdaad aanwezig superioriteitsgevoel en een al te vaak misbegrepen en daarom al te veel gelaakt paternalisme ;

— het goed recht van een verzekerde loopbaan van deze technici, waaronder zeer velen in de loop der jongste jaren naar Kongo vertrokken met een dosis idealisme die eerbied afdwingt en in antwoord op de roepstem van onze Koning en onze Regering om het Vaderland en de Kolonie eervol te dienen ;

— het zeer konkrete belang dat België erbij heeft de loopbanen in het moederland niet te laten bedreigen door een al te grote mededinging vanwege de oud-kolonialen, hier de orde niet te laten verstoren door een belangrijke groep ontgoochelde ontwortelden, de beschikbaar gekomen krachten aan te wenden voor de ekonomische en kulturele uitstraling in de hulpverzoekende landen, en om zijn zeer geschokt internationaal prestige te herstellen ;

— de morele plicht die België heeft om te zorgen voor deze zijner burgers die ten slotte een groots werk hebben tot stand gebracht in Afrika en die de bewerkers geweest zijn van de schitterendste periode die de Belgische geschiedenis gekend heeft sinds 1830.

— in het bijzonder mag niet verwaarloosd worden, in het onmiddellijk belang van de komende studentengeslachten en toekomstige technische assistenten en in het blijvend belang van het land, deze ondervindingrijke specialisten te gebruiken als mentoren voor de jongeren, volgens een formule van « assistent-deskundigen » die onze buurlanden in staat gesteld heeft om een

grote voorsprong te verwerven op de markt van de technische bijstand. Deze formule bestaat erin dat jong afgestudeerde specialisten op gedeeltelijke kosten van 's lands regering toegevoegd worden aan de eigenlijke technische assistenten en deskundigen, om aldus in de gelegenheid te komen om op hun beurt de praktische ondervinding op te doen die door de hulpverlenende instellingen geëist wordt, en de voortzetting te verzekeren van de formule van technische bijstand. Dit is morele plicht en materieel belang van de gewezen moederlanden en van alle verontwikkelde landen t.o.v. de minderontwikkelde landen.

*
**

De algemene voorwaarden aan dewelke kandidaten voor de technische bijstand moeten voldoen zijn de volgende :

Technische kwalificering

— een gespecialiseerd wetenschappelijk diploma van een in aanmerking komende discipline zoals geneeskunde (tropische ziekten, heelkunde, verloskunde, kinderziekten) ;

of ingenieur (bouwkunde, elektriciteit, mechanica, hydraulica, bodemkunde, landelijke genie, landhuishoudkunde, fytotechnie) ;
of licentiaat (opvoedkunde, onderwijs).

— ofwel een gespecialiseerd technisch diploma van verpleegkunde, sociale assistentie, onderwijs ;

— jarenlange praktische ondervinding in zijn specialisatie, liefst in een tropisch gebied.

— talenkennis : Frans en Engels noodzakelijk, Spaans gewenst.

Opvoederstalent

— pedagogische aanleg, geduld, optimisme

— bereidheid om zich bij elke nieuwe opdracht zo spoedig mogelijk overbodig te maken.

Leiderskwaliteiten

— initiatief, durf, verantwoordelijkheidszin, organisatievermogen.

Algemene menselijke hoedanigheden

— sociale geest en aanpassingsvermogen.

— bereidheid t.o.v. mogelijke primitieve werk- en levensomstandigheden.

— bereidheid om zich te onderwerpen aan de inlandse overheden en aan te passen aan de inlandse levensbeschouwing.

— besef van internationale verhoudingen en verplichtingen.

Loutere avontuurgeest en diletantisme zijn evenzeer te verwerpen als zucht naar spoedige rijkdom. Zoeken te « dienen en verdienen » lijkt mij een gezonder stelregel dan zoeken te « dienen zonder verdienen » ; want wie begint onder het eerste moto kan er mee doorgaan tot eigen en 's lands voordeel, terwijl hij die begon onder het tweede moto wellicht spijt ervaart met ouder worden en een begonnen onderneming opgeeft.

« Dienen zonder verdienen » kan alleen de leuze zijn van de missionarissen.

Alles bij elkaar wordt dus verwacht dat de toekomstige kandidaten een onbetwistbare elite zullen uitmaken, méér nog voortaan dan het ambtenarenkorps van Belgisch-Kongo reeds de verdiende roem had te zijn.

Voor de aanwending van de beschikbare tropische deskundigen en voor de voorbereiding van nieuwe deskundigen voor de technische bijstand of internationale samenwerking werd door de Belgische overheidsinstanties tot hiertoe — bijna een vol jaar na de onafhankelijkheidsverwerving van Kongo — nog maar weinig positiefs opgericht ; nl.

— voor de wetenschappelijke werkers kwam op 10 februari tot stand het « Belgisch Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek Overzee » (BIBWOO = IBERSOM), instelling van openbaar nut goedgekeurd bij K.B. van 16-3-61 verschenen in het Staatsblad van 25 maart 1961 ;

— voor de technische deskundigen op privé-vlak werd in het Ministerie van Buitenlandse Handel een koördinerende vereniging opgericht van de programmatiebureau's of z.g. ontwikkelingsmaatschappijen ;

— voor de technische deskundigen en de kapitaalsinvesteringen werd in het Ministerie van Buitenlandse Zaken een dienst opgericht voor onderzoek van de bilaterale en multilaterale bijstandsprogramma's.

Waartegenover dan weer staat een negatieve z.g. « Zending voor de voorlichting en vakkundige bijstand », opgericht door het Ministerie van Afrikaanse Zaken, die als opdracht heeft zoveel mogelijk overheids personeel uit de gewezen Afrikaanse kaders over te hevelen naar de privé-sektor en zelfs naar de concurrerende buurlanden. In andere woorden gezegd : die door het land betaald wordt om 's lands gespecialiseerd potentieel te vernietigen.

Wat alles bewijst hoe verrast de verantwoordelijken geweest zijn door onvoorziene ontwikkelingen, en hoe onbekwaam ze sindsdien bleven om de gevolgen ervan in het juiste perspectief te zien ; laat staan om de Kongolese catastroof om te buigen naar een nieuwe zegen voor het land.

Men had nochtans het voorbeeld bij de hand van Nederland, Duitsland, Frankrijk, Engeland, Zwitserland, Zweden, Israël. Maar een van de zware fouten die steeds de administratie van ons Ministerie van Koloniën of van Afrikaanse Zaken gekenmerkt heeft is de zelfzekerheid van haar ambtenaren die Kongo bestuurden als God de Vader en die overtuigd waren dat niemand van buiten de grenzen hun iets te leren had ; zoals een vloek op al onze regeringen steeds is geweest de verstrietheid in de kleine partijpolitiek en de totale ondergeschiktheid aan deze van onze Kongolese verantwoordelijkheden.

Intussen stelde Nederland — (om ons tot dit ene voorbeeld te beperken) — in 1959 een totaal van 382 deskundigen en 37 assistent-deskundigen ter beschikking van de hulpverzoekende landen. Hetzij :

— langs internationale instellingen om :

177 deskundigen

36 assistent-deskundigen

— in het raam van Nederlandse technische hulpprogramma's :

19 deskundigen

1 assistent-deskundige

— in bilaterale uitzendingen :

186 deskundigen

Voor de vorming van zijn assistent-deskundigen bij de FAO had Nederland dat jaar 174.000 \$ over, of 8.700.000 BF.

In 1959 ontving Nederland 346 fellows in zijn diverse vormingscentra, waarvan :

66 onder eigen Nederlandse programma's

12 onder bilaterale programma's

175 onder internationale programma's

93 onder Amerikaanse en E.E.G. programma's.

Wat een dergelijke politiek oplevert op het economisch vlak kunnen wij belichten met als voorbeeld te nemen de uitvoer- en invoercijfer van de Nederlandse handel met 50 Afrikaanse landen : er is geen schoner voorbeeld om te illustreren dat het kolonialistische « Trade follows the Flag » voordelig vervangen werd door het moderne « Trade follows the Expert ».

— uitvoer 1949 ...	144.498.000	gulden	—	invoer ...
1951 ...	360.670.000		»	
1953 ...	455.284.000		»	492.104.000
1955 ...	590.236.000		»	575.766.000
1957 ...	667.896.000		»	575.530.000
1959 ...	727.031.000		»	773.635.000

Dat alles belicht de schrijnende noodzakelijkheid waarin België zich bevindt om eindelijk eens met ons reusachtig kapitaal van tropische deskundigheid een samenhangende, doelbewuste en dynamische politiek op lange termijn te gaan voeren die bij ons even goede resultaten moet kunnen opleveren als dat bij onze bureaus het geval is.

Of liever, helaas, « had kunnen opleveren » : want in die internationale wedloop hebben wij intussen een achterstand opgelopen van 15 jaren die de mededingers vlijtig benut hebben om zich in al die jonge landen in te nestelen en er het beste of althans het gemakkelijkste voor zich te verzekeren.

III. — De landbouwkundig ingenieurs in de technische bijstand

In de maand juli 1960 toen Kongo leeg liep van zijn Belgische technici ingevolge enerzijds de xenofobe uitbarsting die de beruchte kommuniste Madame Blouin via Lumumba en Kashamura veroorzaakte, en anderzijds ingevolge de Belgische althans schijnbare stuurloosheid, hebben wij een volledige nominatieve lijst aangelegd van al de Belgische landbouwkundig ingenieurs — oudstudenten van de 3 universitaire landbouwscholen die op dat tijdstip in dienst waren van onze Afrikaanse gebieden. In deze lijst werden niet opgenomen de licentiaten noch de graduataten van het oud stelsel ; men kan hun aantal schatten op 60, waaronder (3 + 8 =) 11 ex-Gandavenses.

Onze lijst kan samengevat worden als volgt :

Tabel I. — AANTAL BELGISCHE LANDBOUWKUNDIG INGENIEURS IN KONGO en R.U. (1)

(1-1-61)

	Totaal ±	NILKO	andere parastatale ±	Staat	ondernemingen ±	Kolonisten ±
GENT	66	18	2	39	5	2
GEMBLOUX	230	82	5	98	40	8
LEUVEN	324	82	4	71	50	8
	620	182	± 11	208	± 95	± 18

(1) Niet inbegrepen de landbouwkundig ingenieurs van het bestuurspersoneel in België van NILKO, andere parastatalen, Staat, Ondernemingen, Kolonisten.

Alléén de landbouwkundig ingenieurs (niet de licentiaten noch graduataten).

Een staatje met de hiërarchische graden die verworven waren door de ingenieurs in overheidsdienst ziet er uit als volgt :

Tabel II. — OUD-STUDENTEN VAN GENT — GEMBLOERS — LEUVEN IN OVERHEIDSDIENST VAN KONGO en R.U. (1960)

GRAAD	Totaal	Leuven	Gembloers	Gent
Direkteur-generaal	1	—	1	—
Adjunkt-direkteur-generaal	1	1	—	—
Direkteurs	3	1	2	—
Onder-direkteurs	21	6	13	2
Eerstaanw. ldb. ingenieur (vast)	92	36	40	16
Eerstaanw. ldb. ingenieur (tijd.)	19	6	12	1
Landbouwkundig ing. (vast)	14	4	8	2
Landbouwkundig ing. (tijd.)	55	16	21	18
Tijdelijke beambte	2	1	1	—
Totalen	208	71	98	39

Een gelijkaardige staat voor de ingenieurs in dienst van het NILKO geeft volgend beeld :

Tabel III. — OUD-STUDENTEN VAN GENT — GEMBLOERS — LEUVEN IN NILKO-dienst in KONGO en R.U. (1960)

GRAAD	Totaal	Leuven	Gembloers	Gent
Direkteur-generaal	1	1	—	—
Adjunkt-direkteur-generaal	1	1	—	—
Direkteur v. centrum Yangambi	1	1	—	—
Hoofd personeelsdienst	1	1	—	—
Laboratoriumhoofd	3	3	—	—
Hoofd van een sektor	8	4	4	—
Direkteur van station	13	9	3	1
Hoofd van een centrum	4	—	4	—
Hoofd van een onderzoek	4	2	2	—
Belast met onderzoek	2	1	—	1
Afdelingshoofd	10	5	5	—
Groepshoofd	20	5	14	1
Assistent	114	49	50	15
Totalen	182	82	82	18

Nota : De 18 ex-Gandavenses zijn houders van volgende diploma's :

- 11 landbouwkundig ingenieur (tropisch)
- 3 idem + doctor in de landbouwkundige wetenschappen
- 6 landbouwkundig ingenieur (waters en bossen)
- 1 idem + licentiaat in de wetenschappen (biologie)
- 1 landbouwkundig ingenieur (economie).

Zoals bekend, werden maatregelen getroffen ter omschakeling van de uit Kongo gerepatrieerde technici van de overheidsdiensten en van de parastatale instellingen ; nl. de wet van 21 maart 1960 voor de eerste en de wet van 27 juni 1960 voor de tweeden, waarbij opname voorzien werd in de kaders van de moederlandse besturen en diensten. Deze wetten, uitgewerkt en afgekondigd in het naïef vertrouwen in een harmonische overgang van koloniale verhouding naar dankbare vriendschap en onverbreekbare samenwerking, waren uiteraard bedoeld om enkele honderden onaanpasbaren of afgedankten tegemoet te komen. In feite is het de totaliteit geworden van het ambtenarenkorps, onmiddellijk of uitgesteld, die beroep heeft moeten doen op de voordelen van beide wetten : hetzij circa 20.000 man. En dat werd vanzelfsprekend een onmogelijke opgave voor 's lands finantiën en voor 's lands eigen ambtenarenkader.

Daarom werd, in allerhaast vóór de ontbinding van de vorige Kamers en in afwachting dat de nieuwe Kamers zouden samengesteld zijn en kunnen vergaderen, een overgangswet gestemd die de budgetaire lasten vermindert zonder de belanghebbenden helemaal te beroven van hun rechten ; werd stemming gemaakt om de rechthebbenden te doen twifelen of er wel iets zal overblijven van de waarborgen die de wetten van 21 maart en van 27 juni voor hen inhielden ; werd een bijzondere dienst ingericht om zoveel mogelijk gerepatrieerde ambtenaren naar de privé-sektor over te hevelen ; werden rechten of voordelen ontnomen aan diegenen onder hen die zich in de Moederlandse overheidskaders konden laten opnemen terwijl zij bleven behouden voor dezen die in de privé-sektor konden geplaatst worden. Hetzij een hele reeks negatieve maatregelen ter ontduiking van onvoorzichtig aangegane verplichtingen en niets positiefs ter doelmatige aanwending van een onverhoopt omvangrijk vermogen van technisch potentieel.

Het medio februari opgerichte « Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek Overzee » blijkt als opdracht ontvangen te hebben de bevordering van de wetenschappelijke hulp van België aan de tropische gebieden bij middel van het gerepatrieerde wetenschappelijk potentieel en de bevordering van de opleiding van jonge Belgische en Buitenlandse vorsers en technici ; wanneer deze zorg konkrete vormen zal aannemen, valt echter nog niet te voorzien.

Voor de aanwending van het zuiver technisch gedeelte van het gerepatrieerde en toekomstig te vormen potentieel is op de dag van heden, 25 maart 1961, nog geen enkele positieve oplossing in het zicht.

Het is in deze omstandigheden dan ook vanzelfsprekend dat de belanghebbenden er zouden verkeerd aan gedaan hebben hun vertrouwen te bewaren in Vadertje Staat ; vanzelfsprekend dat zij op eigen houtje zijn gaan uitzien naar een nieuwe carrière ; vanzelfsprekend dat de landbouwkundig ingenieurs daartoe de hulp zijn gaan inroepen van hun resp. Verbond van Afgestudeerden en van de leerstoel die hun diploma had afgeleverd ; vanzelfsprekend dat op dit hulpverzoek met ijver werd ingegaan.

De mogelijkheden die zich tot hiertoe voordeden waren de volgende voor de landbouwkundig ingenieurs :

1) *Terugkeer naar Kongo in het raam van de nieuwe formule van Technische Bijstand.*

Zeer begrijpelijk voor diegenen die de koloniale van dichterbij kennen, hebben de tragische gebeurtenissen van juli geen algemene ontmoediging verwekt bij onze in Afrika werkende landgenoten. Indien zo'n ontmoediging dan later toch is opgetreden bij vele onder hen die eerst onwrikbaar verlangden naar een spoedige terugkeer is zulks gezamenlijk te wijten aan de feite-

lijke machteloosheid van de Belgische overheidsinstanties en de gewetenloze intrigues van de UNO-instanties, waar tegenover staan de aanhoudende pogingen maar luttele waarborgen van de centrale en provinciale regeringsinstanties uit de niet revolutionaire landsdelen van Kongo om hard verlangde en hard nodige technische deskundigen terug te roepen.

2) *De Belgische overheidsdiensten van Staat, Provincie, Gemeente ; en de Belgische parastatale instellingen.*

Deze mogelijkheid is tot hiertoe zeer klein gebleken ingevolge het verzet van de syndikale verenigingen en daarenboven weinig aantrekkelijk ingevolge sommige diskriminatoire beperkingen ; alhoewel, daarentegen, de leeftijds-grens enigszins verschoven werd ten gunste van de gerepatrieerde koloniale.

3) *De instellingen van universitair onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.*

Van overheidswege werden hier niets méér dan aanmoedigende woorden gepleegd ; zonder afbreuk wellicht van goede bedoelingen die zich later zullen konkretiseren in de schoot van het BIBWOO.

Daarentegen werd een ernstige financiële inspanning gedaan door het I.W.O.N.L. en door het N.F.W.O. om het mogelijk te maken dat meerdere navorsers een tijdelijke en bezoldigde werkgelegenheid zouden krijgen bij genoemde instellingen van onderwijs en onderzoek.

4) *De instellingen van sekundair en van technisch onderwijs.*

Hier kunnen alléén aanvaard worden de houders van een getuigschrift van het aggregaat van het hoger middelbaar onderwijs ; getuigschrift dat de meesten onzer afgestudeerden, ingevolge ons aandringen, gelukkig verworven hebben vóór hun dienstneming in Afrika.

5) *De Belgische privé-ondernemingen.*

In het algemeen lijden de gerepatrieerde koloniale hier te lande onder een afwijzende bejegening o.r.v. een totaal onverdiende reputatie van zelfzuchtige en schuldige kolonialisten, en o.r.v. de blijkbaar totale onbekendheid van hun kenmerkende hoedanigheden van verantwoordelijkheidszin, dynamisme, werkkraft, aanpassingsvermogen, organisatietalent.

Enkele uitzonderingen niet te na gesproken, zoals bij het Verbond der Belgische Nijverheid en bij het Vlaams Economisch Verbond.

6) *De Wereldorganisatie voor Voeding en Landbouw : FAO.*

Zoals bekend heeft deze UNO-organisatie haar zetel te Rome, en bestaat een Belgisch Nationaal Komitee te Brussel.

In de hoofdzetel staan wij tegenover :

3 ondersekretariaten

- inlichtingen en buitenbetrekkingen
- economie
- techniek, met 7 afdelingen
 1. Visserij
 2. Boshouw
 3. Voeding
 4. Dierlijke produktie

5. Plantaardige produktie
6. Grond- en Waterbeschutting
7. Landelijk leven.

In de FAO wordt slechts één verantwoordelijke plaats bekleed door een (gedeeltelijk) ex-Gandavensis, die echter zeer hulpvaardig is. Daarentegen hebben wij het voorrecht in onze landbouw-attaché bij de Belgische Ambassade een gezant te vinden die steeds bereidwillig bleek om de FAO-diensten attent te maken op onze Gentse afgestudeerden.

Bij het Nationaal FAO-komitee te Brussel hebben wij tot hertoe niet veel hulp mogen ondervinden.

Onze regeringsinstanties geven op dit vlak evenmin blijk van beslistheid; tenzij dan dat zij blijven beslissen dat de kandidaten voor de multilaterale bijstand zich moeten voorzien van een bewijs van burgertrouw, zoals elders alléén nog vereist wordt door de U.S.A. en door de U.R.S.S.

Een ernstige moeilijkheid om als FAO-deskundige aanvaard te worden ligt in de (zeer terecht gestelde) eis dat de kandidaten benevens hun specialisatie-diploma ook een 4-5 jarige praktische ondervinding moeten opgedaan hebben in de minderontwikkelde landen. Hier ligt dan de rechtvaardiging en de onafwendbare noodzakelijkheid om op regeringskosten een stelsel op te zetten voor de opleiding van assistent-deskundigen of « junior experts », zoals hoger vermeld en zoals doelbewust en doeltreffend werkt in al onze buurlanden; mede met een stelsel om de van opdracht thuiskerende deskundigen tussentijdig op te vangen en te lande in te zetten.

De door de FAO aangeboden opdrachten zijn menigvuldig, en vertonen genoeg verscheidenheid om bijna al onze belanghebbenden te voldoen. Aldus ontvingen wij vorige maand een totaliserende reeks van 331 oproepen voor opdrachten gaande van enkele maanden tot meerdere jaren; en nl. voor:

— voedingsproblemen	32
— teelten en plantenziekten	23
— veeteelt en diergeneeskunde	75
— visserij	41
— bossen en houtvesterij	74
— valorisatie der gronden	28
— economische ontleding	26
— instellingen van onderwijs	32

7) De Nevendiensten van de Belgische ambassades

Tot op de dag van vandaag, in de wereld van 1961, is de bezetting van een post van landbouw-attaché bij de grote Belgische Ambassades nog steeds een uitzonderlijk geval: zoveelste bewijs van aderverkalking en oorzaak van terugloop van onze nationale expansie. Het inzicht van deze leemte schijnt echter ingang te vinden, zodat enige hoop gewettigd is om hier een buitengewoon interessant afzetgebied te zien ontstaan voor onze gewezen en toekomstige tropische landbouwkundig ingenieurs.

8) Bilaterale overeenkomsten.

Op dit vlak worden vele mogelijkheden geboden, maar de materiële voorwaarden schijnen dikwijls tot ontgoochelingen te leiden. Meest interessant blijven de aanbiedingen die uitgaan van instellingen van wetenschappelijk onderzoek en van universitair onderwijs; en deze komen vooral uit de Latijn-Amerikaanse landen.

9) Technische Programmatiebureau's.

Bij de vroeger reeds bestaande studie- en adviesbureau's, beschikkend over de nodige deskundigen om ter plaats allerlei projekten te ontwerpen en desgevallend uit te voeren, werden tal van nieuwe bureau's opgericht door ondernemende gerepatriceerden onderling of in samenwerking met in het moederlandse gevestigde ingenieurs. Voor de landbouwkundig ingenieurs liggen hier gelijkaardige mogelijkheden open als bv. bij de F.A.O.

**

Bij ontstentenis van georganiseerde inlichtingen en kontakten, heeft het een tijdje geduurd vooraleer onze afgestudeerden konden terecht komen in een nieuwe betrekking. Op de dag van heden ziet hun toestand eruit als volgt:

- 23 wetenschappelijke werkers (19 ingenieurs, 1 licentiaat, 3 graduaaten)
- 4 ingenieurs bleven of keerden terug naar Afrika/NILKO
- 1 » bleef bureauchef bij het CCTA
- 1 » op studie en stage in de U.S.A.
- 6 » kregen een IWONL-opdracht te Gent
- 1 » werd regelmatig assistent bij een leerstoel te Gent
- 1 » kreeg een NFWO-opdracht te Gent
- 1 » vond een betrekking in de Dierentuin van Antwerpen
- 1 » werd leraar in het sekundair onderwijs
- 2 » traden in dienst van een ontwikkelingsmaatschappij
- 1 » ging in de privé-sektor
- 1 graduaat werd opgenomen in de veeartsenijschool te Kuregem
- 1 graduaat werd opgenomen in de Rijkslandbouwhogeschool te Gembloux
- 1 licentiaat en 1 graduaat zoeken nog een betrekking
- Totaal: 21 voorlopig of definitief geplaatst
- 2 blijven nog te plaatsen.

46 technische deskundigen (41 ingenieurs, 2 licentiaten, 5 graduaaten)

- 16 bleven of keerden terug naar Afrika
- 1 werd assistent in de Veeartsenijschool
- 1 kreeg een IWONL-opdracht
- 1 werd opgenomen in een onderzoekstation
- 2 gingen in het sekundair onderwijs
- 8 gingen in de landbouwnijverheid (1 houttechnologie)
- 2 vonden werkgelegenheid in andere nijverheden
- 1 kwam in staatsdienst
- 2 gingen naar internationale instellingen
- 6 zijn nog werkzoekend.
- 6 onderhielden geen betrekkingen, en vonden wellicht hun gading.
- Totaal: 40 voorlopig of definitief geplaatst
- 6 blijven nog te plaatsen.

Op het algemeen totaal van 69 belanghebbenden slaagden er dus 61 in een nieuwe betrekking te vinden; hetzij 88%.

Van de groep ingenieurs in wetenschappelijke carrière gingen er slechts 4 verloren voor een andere richting; maar daarentegen kwamen 3 ingenieurs

uit de technische carrière nu over naar een wetenschappelijke richting ; zodat het wetenschappelijk potentieel van de Gentse landbouwhogeschool op merkwaardige wijze beschikbaar blijft.

Het aantal dat tot hiertoe kon geplaatst worden in de internationale organisatie voor technische bijstand blijft onvoldoende.

Van het algemeen totaal der nieuwe betrekkingen hebben slechts 2 oudstudenten vaarwel gezegd aan de landbouwkunde.

BESLUIT

Uit mijn uiteenzetting is voldoende gebleken dat een onderscheid moet gemaakt worden tussen de wetenschappelijke deskundigen en de technische deskundigen.

a) *De wetenschappelijke deskundigen.*

Na al te lang dralen werd een « Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek Overzee » gesticht, dat er nu werk moet van maken om zich vlug in te richten om de huidige en toekomstige wetenschappelijke werkers voor overzee in pool te nemen, ter beschikking te stellen, en tussentijdig in de gelegenheid te plaatsen om bij een instelling van universitair onderwijs of wetenschappelijk onderzoek de resultaten van hun onderzoek uit te werken en zich verder te bekwamen of voor te bereiden voor andere opdrachten of diepergaande studie.

Laat ons hier de hoop uitspreken :

— dat de jonge instelling er zeer spoedig moge in slagen een gedurfd en realistisch programma op te bouwen ;

— dat de Regering niet zal vitten over de financiële middelen die voor de uitvoering ervan noodzakelijk zijn ;

— dat geen andere dan wetenschappelijke richtlijnen zullen gevolgd worden in de aanwerving en aanwending van deskundigen ;

— en dat onze Gentse Rijkslandbouwhogeschool er moge aan houden en in slagen om het haar toekomstige aandeel op te nemen en eervol te verwerken.

Maar laten wij ook onze ontstemming uitspreken over het feit dat de 3 landbouwhogescholen niet vertegenwoordigd zijn in de schoot van de Beheerraad ; terwijl de instelling dan toch bijna uitsluitend opgericht werd om de wetenschappelijke werkers van NILKO + IWOCA te valoriseren, waarbij de landbouwkundig ingenieurs de twee derden uitmaken.

Zoals wij ook onze ontstemming moeten luchten om het feit dat 11 van de 12 leden van de Raad van Beheer franstaligen zijn ; zoals ook zijn de directeur en de sekretaris-generaal die gisteren namiddag door die Raad werden aangesteld. Mede met de vrees dat door zo'n bezetting een eentalig Frans bestuursapparaat zal worden opgebouwd en een volledige negering begaan van de Vlaamse instellingen van universitair onderwijs en van hun gediplomeerden.

b) *De technische deskundigen.*

Zoals hoger vermeld, werd van regeringswege nog niets positiefs georganiseerd om deze deskundigen te valoriseren ; daarentegen wel iets om ze kwijt te spelen.

Het is hoogdringend noodzakelijk een « Bureau voor Technische Bijstand » in het leven te roepen dat, parallel met het Instituut voor Wetenschappelijk

Onderzoek, als opdracht krijgt de huidige en toekomstige technische deskundigen voor overzee in pool te nemen, ter beschikking te stellen, tussentijdig op te vangen en nuttig in te zetten.

Dat Bureau moet m.i. enerzijds genieten van een zeer grote zelfstandigheid, en anderzijds onder toezicht geplaatst worden van het Ministerie van Buitenlandse Handel. Alléén bij het Ministerie van Buitenlandse Handel kan het een ruim begrip verwachten, de beste bijdrage leveren tot 's lands expansie, het minst blootstaan aan internationaal-politieke invloeden en aan wantrouwen vanwege de gedekoloniseerde jonge landen.

Zoals hierboven moge ik de hoop uitspreken :

— dat de organisatie zonder verder dralen zou worden aangepakt ;

— dat zij de inrichting moge omvatten van een kader van landbouw-attachés in de tropische landen die in georganiseerd overleg met het Ministerie van Landbouw een steeds talrijker technisch personeel zou leveren bij de Belgische ambassades ;

— dat de Regering niet kreterig zou zijn met de financiële middelen die de doeltreffendheid moeten verzekeren ;

— dat de aanwervingen strikt gelijktaallig zouden geschieden op grond van de taal der diploma's ;

— dat onze Gentse Rijkslandbouwhogeschool er moge aan houden en in slagen om ook hier eervol haar man te staan.

c) *Voor beide groepen van deskundigen* zijn verder nog enkele gemeenschappelijke belangen aan te stippen.

1. De geest waarin beide organisaties worden opgericht moet er een zijn van bestendigheid en in geen geval een van tijdelijkheid. In dit laatste geval immers zou de « voorraad » deskundigen niet alléén niet meer aangevuld worden met jonge afgestudeerden, maar de oudere zouden snel als zand tussen de vingers wegvloeien.

2. Om de bestendigheid te verzekeren moet onafwendbaar een formule worden aangelegd van praktische vorming der jonge afgestudeerden ; formule volgens dewelke de Regering een behoorlijke wedde uitbetaalt aan jongeren die toegevoegd worden bij de erkende deskundigen en die verder bij de werkgevers van deze laatste genieten van reis- en verblijf- en werkkosten. Zulks niet doen staat gelijk met alle tropisch gespecialiseerd onderwijs in ons land ten dode opschrijven.

3. Het is vanzelfsprekend dat de leerstof van de huidige richting « tropische landbouwkunde » dient aangepast te worden aan een breder afzetgebied dan het Kongolese, zoals tot hiertoe het geval was ; want de Technische Bijstand richt zich evenzeer tot landen onder subtropisch als onder tropisch klimaat. Deze noodzakelijkheid geldt niet alléén voor de vorming van de Belgische studenten maar is er ook om beursstudenten te kunnen opnemen herkomstig uit deze subtropische landen.

4. Het is wenselijk dat een politiek zou gevoerd worden van intensief onthaal van fellows of beursstudenten uit de minderontwikkelde landen : de banden van bekendheid en vriendschap die zij hier smeden kunnen niet anders dan aanleiding geven tot vermeerderde inzet van Belgische deskundigen, tot vermeerderde economische betrekkingen en tot meer wederzijdse waardering.

Een zodanige politiek zal meebrengen dat nieuwe en gespecialiseerde studiemogelijkheden worden ingericht. Wij citeren het Nederlandse voorbeeld :

- Internationaal Agrarisch Centrum te Wageningen
- Institute for Social Studies te 's Gravenhage
- International Training Centre for Aerial Survey te Delft
- NUFFIC (Netherlands Universities Foundation for International Cooperation te Delft
- Bouwcentrum te Amsterdam
- Philips International Institute te Eindhoven
- Afrika Studiecentrum te Leiden.

5. Het is wenselijk dat, overkoepelend de eigen bestuursorganen van de twee groepen van deskundigen, een gemeenschappelijke Raad belast zou worden met de coördinatie van beider belangen en de behandeling ervan met de Regering.

Om te eindigen zou ik een beroep wensen te doen op de nieuwe regering die over enkele dagen zal gevormd worden. Even onbetwistbaar als het is dat de vorige regering nalatig geweest is in de kwestie die ons bezighoudt, zo duidelijk moet het lijken voor de komende regering dat zij met het kapitaal tropische deskundigheid waarover zij vooralsnog beschikt een politiek kan inzetten van dynamische expansie die van spoedige en duurzame invloed zal zijn voor 's lands herstel.

Indien een besliste allusie gemaakt wordt in de regeringsverklaring kunnen wij gerust zijn. Indien dit echter niet het geval wordt, weten wij meteen dat de nieuwe bewindsploeg een belangrijk stuk nationaal kapitaal naar de belt verwijst, een elite van landgenoten verdelgt, alle tropisch gericht onderwijs en onderzoek doelloos maakt, en ons zoekt te isoleren in de wereld.

Dat is te dwaas om denkbaar te zijn. En wij mogen dan ook verwachten dat het werktuig van onze koloniale glorie weldra even doeltreffend zal gebruikt worden in de Technische Bijstand.

L.O.J. de Wilde.

Sluit aan bij het :

VERBOND DER VLAAMSE ACADEMICI

Sekretariaat : E. Jacquainlaan 126, Brussel

Postrekening : 4292.38 — Telefoon : 18.68.20 — Jaarlijks lidgeld : 200 F.

Het abonnementsgeld op het mededelingenblad is begrepen in het lidgeld.

Memorandum van het Aktiekomitee Brussel en Taalgrens naar aanleiding van de regeringsverklaring

Het Vlaams Aktiekomitee Brussel en Taalgrens stelt vast dat de regeringsverklaring buitengewoon vaag is wat betreft de punten in het geheel van de probleemstelling van de Vlaams-Waalse verhoudingen die tot zijn bijzondere bevoegdheid behoren.

Het Aktiekomitee noteert dat de Regering de volkstelling aankondigt, maar niet uitdrukkelijk melding maakt van

- 1) de afschaffing van de talentelling ;
- 2) de uitvoering van de volkstelling door middel van ééntalig Nederlandse formulieren in het Vlaamse land, daarin begrepen de randgemeenten van Brussel en ook die vier randgemeenten waar abusief een zgn. regime van faciliteiten is ingevoerd.

Het stelt eveneens vast dat de Regering vasthoudt aan het principe van de invoering van de tweetaligheid in een aantal Brusselse randgemeenten, maar de politieke moed niet opbrengt te bepalen welke gemeenten het betreft en waarin deze toegevingen aan de franssprekenden zullen bestaan.

Al even vaag is de passus waarin over het statuut van de Brusselse agglomeratie wordt gehandeld, terwijl toch aan de efficiëntie van dit statuut de oprechtheid en de doeltreffendheid van de regeling, die de Regering overweegt, moet getoetst worden.

Ook op het gebied van de kultuurautonomie met als corollarium de splitsing van de ministeries van Openbaar Onderwijs en Kulturele Zaken, beperkt de formulering zich tot gemeen-plaatsen. Maar het Aktiekomitee noteert dat er wel van « ombouw » van de desbetreffende departementen, evenwel niet van hun « splitsing » sprake is.

Over de afschaffing van de franstalige kleuterklassen en transmutatieklassen en de vernederlandsing van het onderwijs in het algemeen wordt met geen woord gerept.

Het Aktiekomitee kan overigens al evenmin vrede nemen met de nietszeggende formulering van een « rechtvaardig evenwicht » tussen Vlamingen en franstaligen in de centrale besturen, welke formule het nu al dertig jaar moet doen zonder dat er van enig evenwicht iets in huis komt.

Het Aktiekomitee wil zich — overeenkomstig zijn zending — niet uitdrukkelijk inlaten met de economische aspecten van de regeringsverklaring. Op dit gebied zullen andere Vlaamse organisaties uitspraak doen. Maar het wil door zijn stilzwijgen niet de indruk wekken daarmede akkoord te gaan.

Het Aktiekomitee betreurt ten zeerste dat de Regering blijk heeft gegeven van een flagrant gebrek aan openhartigheid in het bepalen van haar doelstellingen op het gebied van het samenleven van twee volksgemeenschappen in België.

Het stelt evenwel vast dat, ingevolge het eenparig verzet van het Vlaamse land, de Regering van bij de start op het gebied van de Vlaams-Waalse verhoudingen haar toevlucht moet zoeken in dubbelzinnigheid om in het zadel te geraken.

Het interpreteert haar vage houding ten opzichte van het probleem van de Brusselse randgemeenten — probleem nummer één van de Vlaamse strijd — als een eerste verzaken aan het zgn. compromis van Charleroi, waarbij die randgemeenten een tweetalig regime zouden krijgen. Het Aktiecomitee zal zijn aktie voortzetten tot de Regering ook op dit punt volledig kapituleert.

Dit geldt eveneens voor de kwestie van de talentelling, waarvan de Regering zelfs niet meer de naam durft uit te spreken.

Het Aktiecomitee herhaalt ter herinnering nogmaals de urgentiepunten van zijn program :

- a) afschaffing van elke talentelling, in welke vorm of onder welke voorwaarden ook, met of zonder wettelijke gevolgen.
- b) Begrenzing van de Brusselse agglomeratie binnen de huidige negentien gemeenten.
- c) Oplegging aan de Brusselse gemeentebesturen van de volledige en werkelijke gelijkheid van het Nederlands en het Frans.
- d) Afschaffing van alle taalfaciliteiten in de Brusselse randgemeenten, en a fortiori in het Vlaamse land, b.v. door het uitreiken of ter beschikking stellen van tweetalige formulieren of drukwerken.
- e) Vastlegging van de taalgrens met overschakeling naar het Vlaamse landsgedeelte van het sedert 1930 genaaste gebied, o.m. in Overmaas en in de streek van Edingen en van Moeskroen.
- f) Uitschakeling van alle uitingen van verfransing in Vlaanderen, als Franse klassen en transmutatieklassen ; uitschakeling eveneens van het opnemen van schoolplichtige kinderen uit het Vlaamse land in Franse klassen van de Brusselse agglomeratie en van Wallonië.
- g) Volledige vernederlandsing van het bedrijfsleven in Vlaanderen langs wetgevende weg, enige waarborg voor de economische en sociale ontvoogding van de Vlaamse arbeider.
- h) Toekenning aan dragers van een Nederlandstalig diploma van alle betrekkingen in overheidsdienst : 1. in het Vlaamse land, 2. op de Nederlandse taalrol in de centrale besturen. Wat inzonderheid deze laatste betreft, toekenning van de ambten aan Vlamingen en aan Franssprekenden in verhouding tot het bevolkingscijfer van hun resp. landsgedeelte.

**

Het Aktiecomitee kondigt hierbij zijn definitieve beslissing aan tot het inrichten van een Nationale Betoging tegen gebiedsroof en talentelling te Brussel, einde oktober van dit jaar. Alle plaatselijke afdelingen van de bij het Aktiecomitee aangesloten verenigingen zullen binnenkort in dit verband preciese richtlijnen ontvangen.

4 mei 1961.

Voor een aktief lokalisatiegebied.

STANDPUNT VAN DE EKONOMISCHE RAAD VOOR VLAANDEREN.

De koördinatie van algemene en regionale expansie werd in ons land ingevoerd door de wetten van 17 en 18 juli 1959. Deze laatste « regionale » wet werd in hoofdzaak door sociale overwegingen ingegeven, zoals blijkt uit de criteria voor de aanduiding van de ontwikkelingsgewesten, namelijk regionale werkloosheid, overdreven mobiliteit en uitwijking, en economisch verval in de aangeduide gewesten. Anderzijds duidt de Memorie van Toelichting ook de beweegredenen van economische aard aan die de bijzondere zorg voor sommige gewesten rechtvaardigen ; in deze gewesten ontbreken gedeeltelijk de voordelen op het gebied van infrastructuur en energievoorziening, gedifferentieerde arbeidsmarkt, diensten, toeleveringsbedrijven en afnemers die de « external economics » (de « economische omgeving ») vormen in de sterk geïndustrialiseerde centra en die er de rendabiliteit van de onderneming op gunstige wijze beïnvloeden.

Deze gunstige omgeving is het gevolg van de uitgaven die in deze centra verricht werden door de ondernemers en vooral door de overheid in de vorm van aanzienlijke investeringen in de infrastructuur. Deze « sociale kosten » zijn echter hoog en stijgend, en treden o.m. te voorschijn in de enorme kosten van infrastructuur- en urbanisatiewerken in de dichtbevolkte centra, in het financieel deficiet van het arbeidersvervoer door de spoorwegen, en in het deficiet van de gemeentelijke begroting der grote agglomeraties, waarbij zich spoedig ook de grote uitgaven o.m. voor de bestrijding van lucht- en waterbezoedeling zullen voegen. Indien de overheid zich beperkt tot het voeren van een algemeen expansiebeleid, wordt hierdoor deze tendens tot samenballing in de grote centra nog versterkt, zoals trouwens de ervaring met de wetten van 1953, 1955 en 1957 heeft bewezen, en zal de overheid meer dan proportioneel stijgende sociale kosten te dragen hebben.

Het voeren van een aktief lokalisatiebeleid dringt zich op. Door een dergelijk beleid kan de overheid de industriële omgeving scheppen, die nieuwe centra voor de ondernemer aantrekkelijk zal maken, en de hiertoe vereiste investeringsuitgaven zullen steeds lager zijn dan de overeenstemmende uitgaven in de sterk geïndustrialiseerde. « La justification de ces politiques, aldus de beheerder van het Bureau voor Economische Programmatie, de heer Kervyn de Lettenhove (Cahiers Économiques de Bruxelles, 1960, nr. 7, p. 349) réside dans les différences qui peuvent exister entre coût social et coût privé pour l'investissement dans certaines régions. La décision rationnelle de l'entreprise en termes de coûts et de rendements, ne conduira pas nécessairement à une localisation optimale en termes de l'économie nationale. Dans les centres où une industrie est implantée de longue date, le nouveau venu trouve une main-d'œuvre déjà formée, des services commerciaux et financiers spécialisés, des fournisseurs et des acheteurs de sous-produits, et tout ceci abaisse ses coûts. Du point de vue social le calcul peut être différent : la concentration industrielle trop poussée entraîne les coûts rapidement croissants des grandes agglomérations, habitat, voirie, égouts, etc. L'avantage pour l'entreprise de trouver une main-d'œuvre déjà formée a comme contre-partie que cette main-d'œuvre est enlevée à d'autres qui à leur tour font appel à une nouvelle immigration de population qui aggrave la congestion des centres. (...) Au contraire la création d'une entreprise dans une région non industrielle peut entraîner des coûts privés plus élevés, mais présenter un intérêt social considérable : formation de la main d'œuvre, création d'économies externes. Le pionnier dans une région nouvelle mais susceptible d'industrialisation

rend service à la communauté, mais sans pouvoir être rémunéré des avantages dont il fait profiter ses successeurs. Il crée du capital social, à l'opposé de celui qui s'installant dans un centre existant, en consomme et fait payer une partie de son investissement par la communauté. Ces différences sont à la base d'une politique active des pouvoirs publics en matière de localisation ».

Een lokalisatiebeleid is anderdeels vereist voor de algemene economische expansie, omdat het een optimale benutting van de arbeidskrachten mogelijk maakt. De overdreven concentratie van industriële activiteiten legt inderdaad niet enkel de zware sociale lasten van de mobiliteit op de gemeenschap, maar laat zoals het jongste Jaarverslag van de Brufina terecht doet opmerken « elders werkloosheidszakken bestaan, die aan het land veel kosten, en die de ondernemingen betalen en door de belasting, en door een tekort in de ontwikkeling van de koopkracht van de bevolking ». Een doelmatige en volledige opslorping van de werkloosheid is, gezien de feitelijke en psychologische grenzen die aan de mobiliteit gesteld zijn, slechts mogelijk indien een industrieel lokalisatiebeleid gevoerd wordt door de overheid en door de partikuliere sektor. Dit geldt nog in meerdere mate voor de opname in het industrieel arbeidsproces van de overtollige arbeidskrachten in de overbezette sectoren van de distributie en de landbouw, een opname die bijzonder noodzakelijk is vermits op half lange termijn een tekort aan arbeidskrachten in de Belgische economie wordt verwacht. De vroegere Sekretaris-Generaal van het ministerie van Economische Zaken, baron Snoy, heeft terecht vastgesteld dat het afvoeren van overtollige arbeidskrachten van de landbouw naar de industrie zou vergemakkelijkt worden door een meer gespreide industrialisatie.

Een economisch verantwoord lokalisatiebeleid mag niet ontzenuwd worden door de krachten die slechts het behoud van de huidige centralisatie in de hoofdstad, en van de huidige geografische machtss- en invloedsverdeling langs economische weg nastreven.

*
**

De korte maar reeds afdoende ervaring bij de toepassing van de twee expansiewetten van juli 1959 wijst in dezelfde richting.

De regionale expansiewet is doelmatig gebleken in zoverre de ontwikkelingsgewesten een aandeel in de industriële expansie hebben gekregen dat ietwat groter is dan hun aandeel in de totale bevolking van het land, en zeker groter is dan het aandeel dat zij zouden gehad hebben indien niet een bijzondere overheidszorg naar hen zou zijn uitgegaan.

Anderdeels blijkt dat bij toepassing van de algemene expansiewet aan de grote en krachtige nijverheidsgroepen voordelen werden toegekend die voor een enkele agglomeratie (het Luikse) de totale voordelen aan alle ontwikkelingsgewesten overtreffen, en dat ook de economische concentratiebeweging in het Brusselsse geenszins is afgenomen.

De bestaande disproportie tussen de tewerkstelling (1) en het arbeidspotentieel (2) in de verschillende landsgedeelten is groot. De verhouding is 84,5 voor het Vlaamse land, 99 voor het Waalse land en 142 voor het arrondissement Brussel. De verbetering voor het Vlaamse land van 1950 tot 1958 is slechts zeer licht (van 83,5 tot 84,5) en de absolute stijging van de tewerkstelling (van 742.477

(1) Arbeiders en bedienden ressorterend onder de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(2) Idem, ressorterend onder de Rijksdienst voor Ziekte en Invaliditeit met toevoeging van de grensarbeiders.

tot 812.215 (1)) betekent slechts dat de economische expansie in Vlaanderen gelijke tred heeft gehouden met de demografische groei.

*
**

Voor het toekomstig regionaal beleid kunnen de volgende opvattingen weerhouden worden :

1) de financiële en fiskale voordelen van de wet van 18 juli 1959 voor de ontwikkelingsgewesten dienen behouden te worden, omdat bewezen is dat zij hebben bijgedragen tot het aktiveren en aanpassen van de in deze gewesten aanwezige ondernemingen, en tot de verhoging van de gewestelijke welvaart.

2) Uit economische overwegingen dienen een reeks nieuwe maatregelen genomen te worden voor enkele goedgekozen groeikernen.

Reeds de Memorie van Toelichting van de wet van 1959 stipte aan dat het « om reden van doelmatigheid wenselijk ware de tussenkomsten van de Staat op regionaal-economisch gebied te concentreren op goed gekozen kernen, waar een aantal positieve vestigingsfactoren reeds aanwezig zijn of met relatief geringe middelen kunnen verwezenlijkt worden ; de mobiliteit van de arbeid is inderdaad als redelijk te beschouwen indien zij binnen de eigen streek in aanvaardbare omstandigheden kan geschieden ».

Deze groeikernen vertonen een grote potentialiteit, zowel demografisch als verkeersgeografisch.

Het zijn in het Vlaamse land :

In West-Vlaanderen : de as Brugge-Kortrijk

In Oost-Vlaanderen : de kanaalzone Gent-Zelzate.

In Antwerpen : de Antwerpse haven met haar achterland in Zuidelijke richting (langsheen de as Antwerpen-Brussel, vooral de streken van Mechelen en Bornem), en in Oostelijke richting langsheen het Albertkanaal.

In Limburg : het Albertkanaal, vooral rond Tessenderlo en in de streek Genk-Hasselt.

3) De primaire en sekundaire effecten van een inspanning op deze groeikernen zullen slechts bereikt worden indien inspanningen van voldoende afmetingen gedaan worden op snelle en gekoncentreerde wijze. In de eerste plaats betreft dit hun volledige uitrusting door de grote infrastructuurwerken, zoals :

— het aanleggen van de autosnelweg Antwerpen-Gent-Kortrijk-Rijsel ;

— de verbetering van de waterweg Gent-Terneuzen ;

— de uitbouw van de Antwerpse haven ;

— de aanleg van een nieuwe autosnelweg Antwerpen-Brussel ;

— de verbetering van de transversale waterweg, bestaande uit :

het Albertkanaal,

het Netekanaal,

de Rupel,

de Zeeschelde,

de Ringvaart rond Gent,

het kanaal Gent-Brugge-Zeebrugge, met uitbouw van Zeebrugge, het kanaal Brugge-Oostende.

Andere infrastructuurwerken betreffen de spoorwegen (Antwerpen-München/Gladbach en Antwerpen-Gent); de provinciale en gemeentelijke openbare werken: waterleiding en rioleringen en energie-voorzieningen; industrieterreinen.

4) Ten slotte dient het beleid inzake ruimtelijke ordening op dit lokalisatiebeleid te worden afgestemd.

5) In deze groeikernen dient de vermeerdering van de globale werkgelegenheid te worden bevorderd door een bijzondere aanmoediging van expansieve breedteinvesteringen, in tegenstelling tot de aanmoediging van de «diepteinvesteringen» (waaraan in ons land minder behoefte bestaat gezien de bevreemdende stijging van de produktiviteit). Een buitenlands voorbeeld van de aanmoediging van breedteinvesteringen is de toekenning van premies per vierkante meter nieuwe bedrijfsruimte.

6) De economische concentratie in de Brusselse agglomeratie dient afgeremd te worden, zowel in het belang van het regionaal economisch evenwicht van het land, als in het belang van de ruimtelijke ordening van het Brusselse zelf. De economische uitbouw van een reeks kleinere steden in het centraal gedeelte van het land zou hiertoe reeds aanzienlijk kunnen bijdragen. Voor andere maatregelen zou men zich kunnen inspireren op de wijze waarop in het buitenland de dekoncentratie van de hoofdsteden werd nagestreefd.

7) Het lokalisatiebeleid van de overheid zou kunnen voorbereid worden door een beperkt maar representatief adviserend orgaan dat advies zou uitbrengen over de regionale aspecten van het economisch expansiebeleid.

Verbond der Ingenieurs van de Rijkslandbouwhogeschool te Gent. Motie.

De leden van het VERBOND DER INGENIEURS van de Rijkslandbouwhogeschool te Gent, vergaderd in studiedag op 25 maart 1961,

- 1°) — gezien de oprichting van de Stichting: «Belgische Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek Overzee» en haar goedkeuring door Koninklijk Besluit van 16 maart 1961,
- ten zeerste ontstamd door de schaamteloze minachting waarmede de Vlaamse wetenschappelijke wereld in het algemeen en de afgestudeerden van de Rijkslandbouwhogeschool in het bijzonder behandeld werden bij de samenstelling van de Raad van Beheer (elf franstaligen voor één nederlandstalige) en bij de samenstelling van het Dagelijks Bestuur (franstalige directeur en franstalige sekretaris-generaal),
 - protesteert met alle kracht bij de verantwoordelijke overheden en eist van de Regering tussenkomst voor herstel van dit schreeuwend onrecht;
- 2°) — gezien het «Belgisch Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek Overzee» opgericht werd ter benutting van onze tropische gespecialiseerde wetenschappelijke deskundigen,
- gezien de noodzakelijke oprichting van een gelijkaardige instelling ter benutting van de gespecialiseerde technische deskundigen,
 - eisen van de Regering, bij ontstentenis van rechtsherstel in bovengenoemd Instituut, dat de Raad van Beheer en het Dagelijks Bestuur van deze tweede instelling uitsluitend zouden samengesteld worden uit nederlandstaligen min één.

Beslissen deze motie openbaar te maken.

De Vlaamse Aktiekomitees.

Vlaams Aktiekomitee Brussel en Taalgrens. — Aktiviteitsverslag voorgedragen op de Algemene Vergadering van 29 april 1961.

1. — De vorige algemene vergadering ging door op 29 oktober 1960, volop in de periode van de strijd tegen de tweetalige volkstellingsformulieren.

Ter herinnering: de hervormde regering Eyskens had, in haar regeringsverklaring van 27 september 1960, besloten de talenttelling uit te stellen en de volkstelling, gescheiden van de talenttelling, te laten doorgaan op 31 december 1960. Begin oktober 1960 werden tweetalige volkstellingsformulieren aan de Vlaamse gemeenten toegestuurd. Ingevolge een vlugge en scherpe actie van ons comité, hadden op 27 oktober 1960 reeds 162 gemeenten deze formulieren teruggestuurd. Op dat ogenblik besliste de conferentie van de burgemeesters van de Antwerpse agglomeratie deze beweging bij te treden, en de uitdeling van de tweetalige formulieren te weigeren.

Dit gaf de doorslag: de regering kapituleerde en maakte op 11 november 1960 bekend dat de volkstelling zou worden uitgesteld tot einde 1962. Een wetsontwerp zou te dien einde worden neergelegd, waarbij tevens een «Nationale Kommissie» zou worden ingesteld om een oplossing van het geheel der taalproblemen te bestuderen.

2. — Op 12 november 1960 besloot het Uitvoerend Bestuur alle aangesloten verenigingen te herinneren aan het standpunt, ingenomen door de Algemene Vergadering van 5 september 1960, nl. dat geen enkele vereniging afzonderlijk met de regering zou onderhandelen of haar advies verlenen. Indien het Aktiekomitee als dusdanig zou verzocht worden in een of andere vorm mee te werken aan de aangekondigde «Nationale Kommissie», zou dit geweigerd worden tenzij deze Kommissie zou vertrekken van het standpunt dat de talenttelling moet afgeschaft worden en de taalgrens definitief vastgelegd.

Dezelfde dag wordt een verklaring naar de pers gestuurd, waarin het Aktiekomitee erop wijst dat de intrekking van de tweetalige formulieren, onder druk van een eensgezind Vlaanderen, meebrengt dat de talenttelling definitief onmogelijk wordt en dat tweetalige formulieren in het Vlaamse land voortaan als onwettelijk worden erkend. Terzelfdertijd eist het Aktiekomitee dat het aangekondigde wetsontwerp tot verdaging van de volkstelling onder geen enkele vorm zou insluiten dat de talenttelling op een latere datum zal doorgaan.

Het verzet zich tegen de aangekondigde «en-kommissionering» van het probleem. Tenslotte protesteert het tegen art. 86 van de eenheidswet, dat de minister van Binnenlandse Zaken zou machtigen om de gemeentegrenzen te wijzigen o.m. om taalkundige of kulturele redenen.

3. — Begin december 1960 legt de regering toch een wetsvoorstel aan het parlement voor, waarin wordt voorzien dat de volkstelling *samen met de talenttelling* zou worden uitgesteld tot uiterlijk 31 december 1962.

Het Aktiekomitee reageert onmiddellijk langs de pers. Bovendien verleent het Aktiekomitee zijn aktieve medewerking aan de «Dag van de Randgemeenten» die op 11 december 1960 wordt ingericht door het Komitee van de Randgemeenten van het Vlaams Komitee voor Brussel, in samenwerking met V.T.B.-V.A.B. en met medewerking van verschillende andere Vlaamse verenigingen als Davidsfonds en Vlaamse Volksbeweging. Deze «Dag van de Randgemeenten», gesteld in het teken van de strijd tegen de talenttelling, tegen art. 86 van de eenheidswet en voor het behoud van de randgemeenten, kent een groot succes.

Het wetsvoorstel tot verdaging van volkstelling en talenttelling wordt niet goedgekeurd, doch wel het art. 86 van de eenheidswet, nochtans gewijzigd zodat de gevaarlijkste hoeken wat afgerond worden.

4. — De jaarwisseling brengt een periode van tijdelijke kalmte, tenminste op het terrein van de talenttelling en de taalgrensafbakening.

Het Uitvoerend Bestuur was van oordeel dat het Aktiekomitee wegens zijn welbepaalde en beperkte opdracht, geen stelling moest nemen in het debat over federalisme, dat ontstond naar aanleiding van de stakingen van december-januari.

Wel werd, in het manifest van 1 februari 1961, de regering gewaarschuwd dat de oplossing van de «Waalse grieven» niet mocht gezocht worden in de opoffering van de kulturele, sociale- en economische belangen van Vlaanderen. Het Aktiekomitee handhaaft onverminderd zijn eis tot onaantastbaarheid van de Vlaamse gemeenschap. Tevens wordt de nadruk gelegd op het feit dat de kulturele onaantastbaarheid van de Vlaamse gemeenschap onafscheidelijk verbonden is met de bestaanszekerheid en de welvaart van de Vlaamse bevolking.

Dit manifest werd op grote schaal verspreid onder alle syndikale en sociale organisaties in het Vlaamse land. Een vijftiental gewestelijke, syndikale verenigingen bevestigden ons schriftelijk dat het Aktiekomitee op hun steun kan rekenen in de strijd tegen talentelling en gebiedsroof.

5. — Zodra het duidelijk werd dat de stakingsbeweging zou leiden tot vervroegde verkiezingen, beraadslaagde het uitvoerend bestuur over de te voeren actie tijdens de verkiezingsperiode.

Op 10 februari 1961 werd een brief gericht aan het praesidium van de B.S.P., C.V.P., Liberale Partij, Kom. Partij en Volksunie, waarin de eisen van het Aktiekomitee bondig werden samengevat met het verzoek deze punten op te nemen in de verkiezingsprogramma's. Deze brief werd medegedeeld aan de meest invloedrijke Vlaamse parlementsleden van elke partij.

Terzeldertijd werd een principesverklaring ter ondertekening toegestuurd aan alle kandidaten voor de parlementsverkiezingen en provinciale verkiezingen. Deze verklaring werd door honderden kandidaten ondertekend en aan het Aktiekomitee teruggestuurd. Gezien de zeer korte verkiezingsperiode konden de resultaten van deze actie evenwel niet worden gepubliceerd.

Tenslotte werd aan de aangesloten verenigingen gevraagd onderrichtingen te geven aan al hun afdelingen om, bij de heropening van het Parlement, aan de Vlaamse parlementsleiders van hun arrondissement een telegram te sturen met volgende tekst « Geen talentelling — Geen toegevingen in de Randgemeenten — Taalgrensafbakening ». Deze onderrichtingen werden zeer goed opgevolgd en de telegramactie was ongetwijfeld een succes. Spijtig genoeg was de regering nog niet gevormd bij de heropening van het parlement, zodat het doel wel enigszins werd gemist. Bovendien was de weerklank in de pers minder groot dan normaal te verwachten was, o.m. omdat de klacht van het Vlaams Komitee voor Brussel tegen de onwettige praktijken bij de kiesverrichtingen in het arrondissement Brussel veel meer de aandacht van de journalisten in beslag nam.

6. — Na de aanduiding van dhr. Lefèvre als regeringsformateur werd hem door het Aktiekomitee een telegram gestuurd, waarin er werd op gewezen dat het zgz. compromis van Charleroi onaanvaardbaar was als basis voor een regeringsprogramma inzake taalproblemen.

Terzeldertijd werd de regeringsformateur schriftelijk verzocht audiëntie te verlenen aan een afvaardiging van het Aktiekomitee. Op dit gebied werd niet ingegaan, wegens de traditionele « drukke bezigheden ».

Op 12 april 1961 werd aan de regeringsformateur een memorandum gestuurd, waarin de voornaamste eisen bondig werden samengevat en daarnaast vooral het probleem van de bedreigde gemeenten rond Brussel werd beklemtoond. Dit memorandum werd medegedeeld aan de pers en aan de voornaamste Vlaamse parlementsleiders van alle partijen.

Bij de voorzitter van de B.S.P. werd protest aangetekend tegen het feit dat in de contactcommissie, gelast met de onderhandelingen over de taalproblemen, geen enkel persoon zetelde die de Vlaamse opinie vertegenwoordigde.

Vanwege de Vlaamse C.V.P.-Parlementsgroep werd op 12 april 1961 een telefonische uitnodiging gericht tot de Voorzitter van het Aktiekomitee om, samen met de voorzitters van de V.V.B. en het Vlaams Komitee voor Brussel, op 13 april besprekingen te voeren in het parlement. Het uitvoerend bestuur besloot op deze uitnodiging niet in te gaan, omdat het Aktiekomitee alleen op het hoogste niveau — d.i. met de regeringsformateur zelf — wil onderhandelen, en omdat wij de schijn niet mogen verwekken één enkele partij als spreekbuis voor onze eisen te nemen. Gezien de afspraak van eensgezind optreden naar buiten uit, sloten de voorzitters van V.V.B. en Vlaams Komitee voor Brussel zich bij deze houding aan.

7. — Nadat gebleken was, uit de vergadering van de C.V.P.-partijraad en het buitengewoon kongres van de B.S.P. op 21 april jl., dat in het toekomstig regeringsprogramma vermoedelijk acht à tien Vlaamse gemeenten rond Brussel zouden versjacherd worden, publiceerde het Aktiekomitee op 25 april 1961 een scherpe motie waarin een hevig verzet tegen de voorgenomen gebiedsroof werd aangekondigd.

Tevens werd een telegram gestuurd aan de acht Vlaamse ministers met volgende tekst: « Vlaams Aktiekomitee 48 aangesloten verenigingen stelt integriteit randgemeenten eerste objectief Vlaamse Beweging stop bezweert tot uiterste verzet tegen toegevingen stop geeft in overweging gevolgen afwijkende houding ».

Het is op dit ogenblik nog niet duidelijk welk het resultaat zal zijn van al deze jongste krachtinspanningen. Het ziet er evenwel naar uit dat de verkoop van de Vlaamse randgemeenten veel moeilijker zal gaan dan enkele maanden geleden algemeen aanvaard werd, terwijl de slag om de talentelling zelf wel definitief gewonnen blijkt te zijn. Deze overwinning zou echter een zeer grote nederlaag kunnen worden, wanneer wij er niet in slagen de randgemeenten veilig te stellen en een nieuw klimaat te scheppen in de

Brusselse agglomeratie, door hervormingen zowel in de overheidssector als in het bedrijfsleven.

Wij menen dan ook dat de toekomstige actie van het Komitee vooral moet gericht zijn op deze twee punten:

- 1) geen toegevingen in de randgemeenten;
- 2) gelijkheid in de Brusselse agglomeratie door hervormingen in de overheidsdiensten (plaatselijke rijksbesturen, gemeentebesturen en onderwijs) en in het bedrijfsleven.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken moeten wij uit het tijdperk van de moties treden om opnieuw tot de actie over te gaan.

Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid. — De taaltoestanden in het Nationaal Werk voor Oudstrijders.

Op 19.XI.60 werd het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid opgericht, waarbij de afgevaardigde van het Nieuw Verbond V.O.S. de wens te kennen gaf, dat V.O.S. in de beheerraad van het N.W.O.S. zou vertegenwoordigd zijn.

Op 19.XII.60 bezorgde V.O.S. aan het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid enige dokumentatie.

Op basis hiervan, en aan de hand van verdere officiële gegevens, in het bezit van het Vlaams Aktiekomitee, werd op 21 januari 1961 aan minister Meyers een programma van eerste maatregelen ter vernederlandsing van N.W.O.S. voorgelegd. Hierin werd o.m. de erkenning geëist van N.V.O.S., de benoeming van een afgevaardigde in de beheerraad, en het tot standbrengen van het volledig taalevenwicht.

Bij Koninklijk besluit van 10 februari 1961 werd de h. Leonard Van Mierlo, voorzitter van V.O.S. Turnhout, lid van de beheerraad van V.O.S. benoemd tot lid van de raad van beheer van het N.W.O.S. (afdeling oud-strijders en verzetslieden). Tevens werden een groot aantal beheerders vervangen, zodat de taaltoestand van de beheerraad, volgens de mededeling van minister Meyers werd, 23 nederlandstaligen en 22 franstaligen tegen voorheen 16 nederlandstaligen en 29 franstaligen. Er werd tevens ingegaan op het voorstel van het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid om een afgevaardigde van het Vlaams Verzet tot beheerder te benoemen.

Als typische bijzonderheid weze nog aangestipt, dat de minister 5 dagen voor de verkiezingen in de pers een mededeling liet verschijnen, waarin de gebeurde verbeteringen aan het publiek werden bekend gemaakt.

In een schrijven dd. 17.3.61 aan het Vlaams Aktiekomitee deelde minister Meyers verder mee:

1° dat de splitsing van het gewestelijk sekretariaat van Brabant en van de sociale dienst van beide Nationale Werken in nederlandstalige en franstalige afdelingen, grondig onderzocht wordt;

2° dat de administratie van beide werken herinnerd werd aan de verplichting tot het nauwkeurig naleven van de ministriële omzendbrieven terzake strikte toepassing der taalwet;

3° dat hij zich evident volledig aansluit bij de opmerking, dat de notulen van de vergaderingen der raden van beheer in de beide landstalen dienen te worden opgesteld.

Het is duidelijk, dat hiermee de toestand in het N.W.O.S. niet volledig werd gesaneerd. Toch werd een belangrijke stap gezet, die zal toelaten in de naaste toekomst tot werkelijke gelijkheid te komen. Het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid is in elk geval vast besloten het niet bij deze eerste overwinning in het N.W.O.S. te laten. Met hulp der aangesloten verenigingen dient deze overwinning een sneeuwbalteffekt te krijgen. Daartoe dienen o.m. alle fouten op taalgebied meegedeeld, die binnen zijn werkingsfeer liggen.

Mededelingen

Katoliek Vlaams Hoogstudentenverbond — Memorandum in naam van de Vlaamse burgers gericht aan elke mogelijke regeringsformateur, aan alle zo juist verkozen parlementairen, aan alle, ook de hoogste, gezagsdragers in dit land.

Na talrijke jaren van een historisch verklaarbare stilstand, heeft de Vlaamse Beweging opnieuw de kracht en het peil bereikt waardoor rond 1932 de taalwetten werden goedgekeurd. Daarom ook is de tijd van de klachten voorgoed voorbij.

Het is beslist niet onze bedoeling misbruik te maken van onze groeiende Vlaamse macht. Het ogenblik is echter gekomen om de rechten die ons door de staat en door alle verantwoordelijken zouden moeten gegeven zijn, op te eisen.

De punten die in dit memorandum geformuleerd worden zijn de meest fundamentele en elementaire rechten van de Vlaamse burgers in deze staat.

Daarom eisen de ondertekenaars van dit memorandum van elke mogelijke regeringsformateur, van alle door de Vlaamse burgers verkozen parlementairen en van de hoogste gezagsdragers van dit land, in wier naam iedere regering regeert, dat zij deze punten als grondslag voor elk regeringsprogramma en voor het geheel van de komende wetgevende werkzaamheid van het parlement zouden aanvaarden. Het gaat immers om nuchtere, onaanvechtbare rechtseisen en niet om onverantwoorde patetische verklaringen, waarvoor reeds al te zeer bereidwillige belangstelling werd betoond.

Diegenen die het niet eens zijn met de inhoud van dit memorandum moeten dan ook de elementaire eerlijkheid hebben niet langer de Vlaamse burgers te willen vertegenwoordigen.

I. SOCIAAL-EKONOMISCHE EISEN :

1. Het is de taak en de opdracht van de staat het algemeen welzijn van alle burgers te bevorderen. Het is vanzelfsprekend dat de staat die functie ook tegenover het Waalse landsgedeelte zo goed mogelijk en met de grootste zorg dient te vervullen. De staat heeft echter diezelfde verplichting tegenover het Vlaamse landsgedeelte. Dat deze taak dringerder is tegenover dit landsgedeelte dan tegenover Wallonie is voldoende aangetoond. Daarom is het onaanvaardbaar dat de staat en het parlement nogmaals wetten zouden goedkeuren en uitvaardigen die, zoals de algemene en regionale expansiewetten van 1959, ontegensprekelijk de gevestigde posities bevoordelen. Door dergelijke wetten bevorderen parlement en regering niet op een rechtvaardige wijze het belang van alle burgers.

2. Sinds meerdere tientallen jaren is mede door de invloed van de syndikale aktie, de zorgeloze staat uit de 19^e eeuw omgevormd tot een staat met tenminste een minimum van sociale verantwoordelijkheden. Het is een onbetwistbaar feit dat de lonen van de Vlaamse arbeiders gemiddeld 15 % lager liggen dan de lonen in het Waalse landsgedeelte. Daarom behoort het tot de elementaire sociale plichten van de gezagsdragers de gehele sociale wetgeving af te stemmen op het opheffen van deze ongelijkheid. Deze komt immers niet voort uit een persoonlijke ongeschiktheid van de Vlaamse arbeider maar wel degelijk uit de objectief vaststelbare regionaal verschillende toestanden. De nieuwe regering dient daarom uitdrukkelijk dit punt in haar programma op te nemen.

3. De verantwoordelijke gezagsdragers hebben heel zeker het recht en zelfs de plicht uitzonderingsmaatregelen te treffen daar waar uitzonderingstoestanden heersen. Over uitzonderingstoestanden mag echter niet gesproken worden wanneer enkele honderden in eigen gemeente hun werkgelegenheid verliezen en genoodzaakt zijn enkele kilometers verder een nieuwe werkgelegenheid te aanvaarden, terwijl in dezelfde staat sinds jaren tienduizenden verplicht zijn op grote afstand, soms zelfs honderden kilometers, van huis werk te zoeken.

Het is onaanvaardbaar dat van de talrijke groep Vlaamse arbeiders die ongetwijfeld reeds zeer zwaar getroffen is, offers en geduld gevraagd worden ten voordele van een geringe praktisch niet benadeelde groep.

II. ADMINISTRATIEF-BESTUURLIJKE EISEN.

I. Toen in 1932, onder de druk van de krachtige Vlaamse beweging, de verschillende taalwetten werden goedgekeurd, die een bescherming moesten zijn tegen het bestaande onrecht en misbruik, werden daarbij — mede door de Vlaamse welwillendheid en goed vertrouwen — geen sankties voorzien. De ongeveer 30 voorbije jaren hebben bewezen dat deze goede trouw en welwillendheid onverantwoord waren. Niet alle Franstalige

burgers, maar ook de Franstalige verantwoordelijken hebben schandelijk misbruik gemaakt van deze straffeloosheid. Daarom moeten wij nu zeer concreet de eis formuleren dat bij deze bestaande wetten straffen zouden voorzien worden. Het moet onmogelijk worden dat zij, die de democratisch goedgekeurde wetten van dit land voortdurend en zeer bewust overtreden, ongehinderd en ongestraft zouden opklimmen tot steeds hogere verantwoordelijkheid en macht. Hun enige bedoeling is immers ook van deze grotere macht verder hetzelfde misbruik te maken.

Het is daarom noodzakelijk dat de toepassing van deze wetten, het opleggen van de vast te stellen sankties zou opgedragen worden aan een instantie die onttrokken is aan partij-politieke invloeden en in volledige onafhankelijkheid het recht zou doen heersen.

2. In het kader van deze gedachtengang is het ook normaal dat niemand in de Belgische staat bekwaam is het ambt van minister en dus zeker van regeringsleider te vervullen, als hij niet in staat is de voor hem tweede landstaal behoorlijk te begrijpen en ook te spreken. Wie aan deze voorwaarde niet zou voldoen is omwille van zijn onbekwaamheid ongeschikt Belgisch minister te worden.

3. Het is onze overtuiging dat datgene waarover geheel de openbare mening eensgezind is in het regeringsprogramma moet voorkomen. de splitsing van het ministerie van openbaar onderwijs en van alle centrale kulturele diensten. Tevens dient aan de thans enkele provinciaal georganiseerde kultuurraden een nationale taak opgedragen te worden en dienen zij door het centrale gezag van waardevolle en effectieve bevoegdheden te worden voorzien. De budgetten van het centrale gezag dienen aan deze nieuwe organisatie op een rechtvaardige wijze te worden aangepast.

III. POLITIEKE EISEN.

1. Al kan er eindeloos geredetwist worden over de meest volmaakte vorm van democratische vertegenwoordiging van de bevolking, is het toch onbetwistbaar een elementaire rechtseis, dat de bestaande wetgeving onvoorwaardelijk wordt toegepast. Zeker als het gaat om een grondwettelijk vastgesteld recht. Reeds bij de vorige aanpassingen aan de bevolkingsaan groei is dit niet gebeurd. Nu is de verwording zo groot geworden dat ruim 500.000 Belgische burgers uit het Vlaamse landsgedeelte niet meer vertegenwoordigd zijn. Daarenboven gaan wij dan nog het in stand houden van de zogenaamde «verworven rechten» voorbij.

Daarom eisen wij, in welke vorm dit ook moge gebeuren, dat de regering zich verplicht tegenover de parlementairen die haar vertrouwen schenken en tegenover alle eerlijke burgers die solidair zijn met het half miljoen niet vertegenwoordigden, voor het einde van 1961 deze elementaire rechtseis te realiseren. Wij eisen van alle Vlaamse parlementairen, om het even welke regering, die op 31 december 1961 op dit stuk in gebreke is gebleven, het vertrouwen te ontnemen.

2. Geen enkel objectief ingelicht Belgisch burger kan er nog aan twifelen dat in de Belgische staat twee volksgemeenschappen samenleven. Wil men verhinderen dat tussen beide volksgemeenschappen een blijvende toestand van kulturele oorlog zou heersen, dan is het noodzakelijk de grens tussen beide gemeenschappen op een wetenschappelijke verantwoorde wijze vast te leggen. De Waalse en Franssprekende burgers dienen er zich van bewust te zijn dat een dergelijke grens ook voor hen een weldaad is. De tijd waarin het nog mogelijk scheen in Europa of tenminste in België een Franstalige overheersing te bewerken is immers definitief voorbij. Daarom behoort het tot de Belgisch-nationale verantwoordelijkheid van de regering de binnenlandse vrede in dit opzicht te verzekeren.

3. Heeft de regering eens de toepassing van de taalwetten mogelijk gemaakt en is de binnenlandse vrede door het vastleggen van de taalgrens verzekerd — en voor beide zijn de regeringsinstanties verantwoordelijk — dan is het haar plicht tegenover deze in wederzijdse eerbied levende volksgemeenschappen haar opdracht van zorg voor het algemeen welzijn te vervullen door een geleidelijk en eerlijk aanpassen van de bestuursorganen van de Belgische staat. Een dualiteit die door teatrale verklaringen, eigenzinnige verblinding of erger nog door kwade trouw, niet uit de wereld kan geholpen worden.

Al zijn deze rechtseisen duidelijk concreet geformuleerd, al is de toon een enkele maal enigszins vrank, geen enkel van deze punten is extremistisch naar inhoud of bedoeling. Wij zijn bewust over een groeiende kracht te beschikken om onze staatsburgerlijke rechten te veroveren; wellicht niet alles op korte tijd, maar het zou voor het welzijn van staat en burgers goed zijn dat onze rechten erkend werden vooraleer zij door de Vlaamse macht afgedwongen worden.

Luk DELANGHE,
preses K.V.H.V.-Leuven.

Piet DE CLIPPELE,
preses K.V.H.V.-Gent.

Memorandum van de Kultuurraad voor Vlaanderen — 2 maart 1961.

De Kultuurraad voor Vlaanderen meent dat diepgaande structurele hervormingen onontbeerlijk zijn om de kultuurgemeenschappen in België tot volwaardige en volledige ontwikkeling te brengen. De moderne staat kan bij de materiële en geestelijke welvaart van enkeling en gemeenschap niet meer lijdzaam toezien. Een democratische welvaartsstaat dient ook de kulturele ontplooiing van de gemeenschap na te streven. Deze evolutie legt het centrale gezag de verplichting op een actieve cultuurpolitiek te voeren door zijn diensten derwijze uit te bouwen, dat deze de eigen problematiek van elke kultuurgemeenschap kunnen onderzoeken, behartigen en oplossen, volgens de specifieke normen, behoeften en wensen van deze kultuurgemeenschap. Het bestaan van twee kultuurgemeenschappen uit België met eigensoortige behoefte dient eens en voorgoed uitdrukkelijk en officieel te worden erkend.

De kulturele behoeften van de Vlaamse gemeenschap zijn eigensoortig, d.w.z. afgestemd op en afhankelijk van eigen aard en geest en van economische en maatschappelijke omstandigheden (structuren ontwikkelingsgraad van de bevolking, taal, volksovoeding, aandeel in het hoger onderwijs en wetenschapsbeoefening, banden met het kultureel hinterland).

Hieruit volgt vooreerst dat de ministeries van openbaar onderwijs en kulturele zaken op deze dualiteit afgestemd worden. Zo zullen de beide kultuurgemeenschappen over eigen organen en over de bij hun bevolkingsgroepen in verhouding gebrachte middelen kunnen beschikken om hun ontplooiing te bereiken.

Het ligt voor de hand, dat de belangen van de Duitse kultuurgemeenschap in België vanzelfsprekend in eenzelfde geest dienen te worden behartigd.

De Kultuurraad voor Vlaanderen beschouwt het als zijn plicht, volgende hervormingen ter onmiddellijke verwezenlijking met bijzondere aandacht aan te bevelen:

1. de uitbouw van een volledig en volwaardig departement voor kultuurgemeenschappen;
2. de administratieve splitsing van het departement voor onderwijs, dat de verschillende onderwijssectoren onder zijn bevoegdheid behoudt;
3. de splitsing en aanwending der begroting van beide departementen, in verhouding tot het demografische belang van de beide kultuurgemeenschappen.

*
**

De kultuurgemeenschappen beschikken over geen uitvoerend orgaan, waar de onderscheiden sectoren voor cultuurzorg worden gekoördineerd.

De organisatorische opbouw van een dergelijk overheidsbeleid vergt een samenhangend geheel van diensten en personen.

De oprichting en geleidelijke ontwikkeling van deze kulturele diensten gebeurde in het verleden op geïmproviseerde en fragmentarische wijze. Deze diensten vielen onder het beheer van verschillende ministeries en genoten doorgaans niet de actieve belangstelling van de verantwoordelijke ministers.

Daarbij verschillen de huidige maatschappelijke en kulturele toestanden volledig van de behoeften en omstandigheden, die aanleiding waren tot de nog immer vigerende maatregelen en regelingen.

Anderdeels zijn ook de opdrachten van de departementen, waarin deze diensten aanvankelijk waren tot stand gekomen en ondergebracht, zeer toegenomen (volksopleiding, bibliotheekwezen en jeugdzorg onder het departement van onderwijs; toerisme en — tot voor korte tijd — radio en televisie bij het departement van verkeer; de kinematografische dienst bij het departement van economische zaken, enz.) De ministers, titularissen van deze belangrijke departementen, zijn reeds overbelast met hun hoofdplicht.

De Kultuurraad oordeelt dat om deze redenen de koördinatie van onderstaande kulturele diensten in een volwaardig departement van kulturele zaken dringend vereist is: 1. de nationale raad voor het wetenschapsbeleid; 2. de radio en televisie; 3. de nationale kultuurraden; 4. de administratie der kunsten, letteren en volksopleiding; 5. het kommissariaat-generaal voor toerisme; 6. de lichamelijke opvoeding en sport; 7. de kinematografische diensten; 8. de kulturele betrekkingen met het buitenland.

*
**

Het voeren van een dynamische en stimulerende cultuur- en wetenschapspolitiek werd reeds geruime tijd en door vele instanties geformuleerd.

De splitsing, die de Kultuurraad voorhoudt, is geen nieuw voorstel. Sinds meer dan vijftig jaar werd herhaalde malen, door instanties en instellingen met verschillende filosofische en politieke strekkingen, de wenselijkheid ervan beklemtoond.

In 1936 spreekt de Belgische Werklieden Partij zich uit voor « een decentralisatie, welke beide kulturen in het land toelaat tot bloei te komen », met name de splitsing

van het ministerie van openbaar onderwijs en van alle diensten van de centrale besturen.

In 1937, naar aanleiding van het eerste Vlaams Socialistisch Kongres te Antwerpen, spreken de hh. C. Huysmans, J. Kuypers en A. Vermeulen zich uit voor « decentralisatie en kulturele autonomie ».

In september 1937 formuleren socialistische dagbladen hetzelfde programma: splitsing der centrale besturen, terwijl de Katholieke Vlaamse Landsbond, het Algemeen Christelijk Werkersverbond en de Katholieke Vlaamse Volkspartij hetzelfde standpunt verdedigen.

In maart 1939 maken vertegenwoordigers van een aantal Vlaamse kultuurverenigingen aan de koning hun wensen bekend, terwijl de Vlaamse ministers verzekeren dat over enkele dagen de herinrichting van het departement van openbaar onderwijs mag worden verwacht.

Van nog meer belang zijn de studies en besluiten van de Kommissie tot Hervorming van de Staat in 1937. Hier stelde de kommissie (5de kommissie, paragraaf IV) eenparig voor een ver doorgedreven « ontubbeling » van de administratieve diensten en de oprichting van twee kultuurraden met verplichte adviserende bevoegdheid. De leden van deze in 1938 opgerichte kultuurraad hebben onmiddellijk op eigen initiatief een ontwerp opgesteld tot splitsing van het departement van openbaar onderwijs (gepubliceerd in het eerste jaarverslag 1938). In het tweede jaarverslag (1939) worden deze wensen hernomen.

In mei 1948 komt het Centrum Harmel tot stand, met als opdracht « de studie der maatschappelijke en rechtskundige vraagstukken ».

Reeds in het voorbereidend verslag (1951), zoals in het eindverslag (1955), had de kulturele en politieke kommissie zich uitgesproken voor ruime kulturele autonomie en de oprichting van twee kultuurraden.

Tot het uitwerken van enige bijzondere projekten, werd in 1958 overgegaan tot de oprichting van een afzonderlijk ministerie voor kulturele zaken, nochtans zonder eigen administratie en met een beperkte opdracht: 1. de reorganisatie van de radio- en televisieomroep; 2. de oprichting van een konsultatieve raad voor het wetenschapsbeleid; 3. de oprichting van twee nationale kultuurraden.

Dit programma werd op korte tijd volledig uitgewerkt.

In 1960 werd het ministerie omgevormd tot een onderstaatssecretariaat met dezelfde bevoegdheid.

*
**

De Kultuurraad voor Vlaanderen oordeelt dat het dringend nodig is de tegenwerking van de remmende krachten te ontzenuwen, om eindelijk de logische en de voor beide kultuurgemeenschappen noodzakelijke splitsing en reorganisatie door te voeren.

Dat zulks kan uitgevoerd worden, zal de Kultuurraad aantonen in een uitvoerig voorstel, waarin én de personeelsaangelegenheden, én de organisatie van de diensten, én de formulering van de budgetten zullen verduidelijkt worden.

De Kultuurraad is ervan overtuigd, aldus in ruime mate bij te dragen tot de gave ontplooiing van de nationale kulturen en alzo de hogere belangen van het land te dienen.

Een afvaardiging van de raad van beheer van de Kultuurraad voor Vlaanderen overhandigde dit memorandum aan de Koning. Te dezzer gelegenheid heeft de voorzitter van de Kultuurraad voor Vlaanderen, Mr. P. Knapen, zich als volgt tot de vorst gericht:

» Sire,

» De oprichting van de Kultuurraad voor Vlaanderen, onder de auspiciën van de provinciebesturen, mag beschouwd worden als de uiting van een groeiende bekommernis van de ondergeschikte bestuursorganen om bij te dragen tot de hogere bloei van het kulturele leven, zowel in het eigen gewest als over het gehele land.

» Ook onder de centrale besturen en de uitvoerende macht groeit de bewustwording van een steeds veelzijdiger taak ten overstaan van een zo ruim mogelijk verspreide volkswelvaart.

» Dezelfde bezorgdheid heeft de regering van uw doorluchtige vader en ook nu deze van uwe majesteit gekenmerkt, wanneer zij de oprichting van instellingen voorzagen — een Franse en Nederlandse Kultuurraad — ten einde de kulturele ontwikkeling van de beide kultuurgemeenschappen te behartigen « met inachtneming van haar eigen karakter, haar kulturele autonomie en de bijzondere behoeften van haar intellectueel leven ». (Verslag aan de koning dd. 7 februari 1938).

» Het is bijzonder treffend in de eerste jaarverslagen dd. 1938 en 1939, te lezen hoe de toenmalige leden van de « Nederlandse Kultuurraad » reeds dringend aan de regering meenden te moeten adviseren het ministerie van openbaar onderwijs, als voor-

naamste kultuurinstrument van het land, te splitsen en aan te passen aan de dualiteit van 's lands bevolking. In dit advies deelde de Kultuurraad trouwens de mening van het « Studiecentrum tot hervorming van de Staat ».

» Het zal uwe majesteit bekend zijn, dat na de oorlog eenzelfde besluit werd opgesteld door het « Centrum van onderzoek voor de nationale oplossing van de maatschappelijke, politieke en rechtskundige vraagstukken van het land ».

» In de adviezen die de Kultuurraad voor Vlaanderen heeft uitgebracht, gewijd aan het wetsontwerp van uwe regering strekkende tot instelling van twee nationale kultuurraden, werd de mening vooropgesteld, dat de administratieve en budgettaire splitsing van het ministerie van onderwijs en de oprichting van een volwaardig ministerie van kulturele zaken de voorwaarden waren voor een efficiënte werking van de genoemde nationale kultuurraden.

» De Kultuurraad voor Vlaanderen heeft, als gevolg van deze bevindingen, een memorandum opgesteld, waarvan de beginselen de eenparige goedkeuring van zijn leden dragen.

» Dit memorandum sluit aan bij de adviezen en standpunten reeds vroeger door de hogervernoemde raden en bevoegde instellingen opgesteld, namelijk de administratieve splitsing en de budgettaire verdeling van het ministerie van openbaar onderwijs en kulturele zaken. Het bepleit tevens de oprichting van een volwaardig ministerie van kulturele zaken.

» Het moge uwe majesteit behagen van deze tekst te willen kennis nemen ».

Na de overhandiging van de tekst van het memorandum heeft de koning verschillende vragen gesteld aan de leden van de delegatie, ter verduidelijking van het gestelde probleem.

Personalia

Sterfgevallen :

Staatsminister Frans Van Cauwelaert, Antwerpen;

Prof. Dr. Jozef Muls, Antwerpen;

Mevrouw Marie Merten, weduwe van Prof. Dr. P. Van Durme, Kortrijk, schoonmoeder van Dr. K. Goddeeris;

Mevrouw Maria De Clercq, weduwe van de heer P. Debra, Veurne, moeder van Mr. Georges Debra en van Mr. Maurits Debra;

De heer Victor Cambien, Kortrijk, o.m. Ere-ondervoorzitter van de Kredietbank, medestichter van de Maatschappij der Katholieke Vlaamse Werken en « de Wikings »;

De heer Jaak Mattelaer, apoteker, Kortrijk, o.m. voorzitter van het Algemeen Apotekersverbond (A.A.V.) en directeur van het Farmaceutisch Instituut voor Opzoekingen en Ontledingen (F.I.O.O.);

De heer Jan Van Haegendoren, student, Leuven, zoon van Dr. Maurits van Haegendoren;

Mevrouw Rachel Maria Buysschaert, echtgenote van de heer R. Van Gheluwe, Kortrijk, moeder van Mr. Guido Van Gheluwe, schoonmoeder van de heer Julien Pattijn, schepen;

Mevrouw Irma Torrelle, weduwe van de heer H. Dochy, Kortrijk, schoonmoeder van de heer Julien de Zegher, rechter.

Aan de geachte familieleden van de afgestorvenen bieden wij ons oprecht medevoelen aan bij het smartelijk verlies dat zij hebben ondergaan.

Geboorten :

De Heer en Mevrouw W. van Splunder-Ballet, Antwerpen, melden de geboorte van een zoon *Frank-Marinus-Hendrik* genaamd;

Dr. en Mevr. P. Derijckere-Standaert, Hulste, melden de geboorte van hun zevende kindje, dat de naam kreeg van *Sabine*;

Bij Dr. en Mevr. Bové-Van Houcke, Strombeek-Bever, werd een tweeling geboren : *Frederik* en *Bertrand*.

Onze hartelijkste gelukwensen aan de gelukkige ouders.

Symposion over het federalisme.

Op de ledenvergaderingen van de gouwen worden tijdens dit academische jaar de verschillende aspecten van het federalisme toegelicht. Hierna volgen de onderwerpen dezer referaten, welke achteraf zullen samengebundeld worden in een monografie over het federalisme.

1. De evolutie van het naoorlogs federalisme in België,
door Prof. W. Couvreur.
2. Federalisme en kultuur,
door Dr. jur. P. Beeckman.
3. Federalisme en kulturele autonomie,
door Prof. W. Opsomer.
4. Politieke aspecten van het federalisme,
door Mr. F. Vanderelst.
5. Federalisme en het probleem Brussel,
door Mr. H. Borginon.
6. Sociaal-ekonomische aspecten van het federalisme,
door Drs. J. Matton.
7. Het federalisme op regionaal, Europees en mondiaal vlak,
door Z.E.P. Prof. M. De Laere o.p.
8. Konkrete uitbouw van het federalisme in andere landen,
door Mr. D. Deconinck.
9. Vrijzinnig standpunt over het federalisme,
door dh. R. Becquaert.
10. Waalse visie omtrent het federalisme,
door Prof. M. Bologne.
11. Deutschbelgiën in einem eventuell föderal gegliederten Staat,
door dh. H. Schillings, sekretaris van de « Vereinigung zum Schutz und zur Pflege der Muttersprache (Eupen) ».